

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola Prodigi Euangelici

Quæ Servitvs Peccatorvm Seu Conciones De Prodigi vilißimâ seruitute

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1614

Concio Prima.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55957)

CONCIO PRIMA.

5.15. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῷ πολιτικῷ τῆς χώρας
ἐκείνης.

5.15. Et abiit, & adhesit vni ciuium regionis illius.

5.15. Abiens itaq; sese adiunxit vni ex filijs ciuita-
tis, (ciuibus) regionis illius.

ARGVMENTVM.

1. Prooemium super desiderio apparenti prodigi quod
parens angebatur. 2. Gaudium regionis absceden-
te prodigo. 3. Citissime exiit prodigus loco inho-
nesto; optime; & cur citissime. 4. Peccata, potis-
simum carnis mutantur citò; 5. Quare ad patrem
non rediit. 6. Cur ad hoc à Deo necdum inspiratus.
7. Corripiebat, simulq; iuuabat prodigum Deus, &
quare. 8. Quibus se probe instructum probauit pro-
digus. 9. Serui in Dominum officium. 10. Obse-
quutus est prodigus domino inclyto, constantiq;. 11.
vni, vno tempore adhesit: vnitatis laus. 12. Domi-
num non mutauit. 13. Spectatus vir fuit Dominus
eius: laus, vituperiumq; aula, obiter. 14. breuis e-
pilogus.

A Vdistis huc vsque, Auditores, famem, egesta-
temque prodigi nostri. Audito haectenus in-
ope, amabo, non speratis Christum narraturū,
misso prauo sodalicio famelicum hunc curriculò ad
patrem reuersum? Opinor. Repetit oppidò patrios
lares Parisiensis studens, vt cellulae fixandum, abli-
guriendumve nihil inest: falco aucupis brachium:
lupi, ea loca, in quibus quondam farciendo sto-
macho opimam praedam deprehenderunt: hinnuli,
mattum vbeta, mox vt fame, aut siti laborant.

Non existimatis quoque afflictum parentem, percepto forte rumore nonnullo famis regionis, aut subuicentem nati indigentiam, has aut similes funebres cantiones geminasse: *Absalon fili mi, fili mi Absalon: Reuertere, reuertere; similis esto dilecte mi caprea, hinnuloq; ceruorum*, matrem sedulo querenti, urgente siti? Reuertere ad me tu, extrema inopia laborans? Quis ambigat? Ita enim Dominus, in hoc prodigi patre adumbratus, clamore poscit miseros peccatores, & ad se inuitat, reficiendos, subleuandosque ærumnosos.

Matt. 11. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Joan. 17. *Si quis sitit, veniat & bibat.*

Isa. 55. *Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite . . . emite absq; argento & absq; ulla commutatione vinum & lac.* Quis dubitet patrem lugentem auidius desiderasse perditum nati reditum, quam hunc famelicum cibo inhiasse; aut lassatum, æstuantemque ceruum limpidos quæritare fontes? Quis quoque dubitet optimum Deum, nostrum prodigorum, & miserorum peccatorum patrem magis sitire reditum nostrum, conuersionemq; ad se, quam nos ad dulceacidas illecebras voluptatum inanimum anhelemus?

Cur famēs prodigus non redierit illic ad patrem. Ezech 33. *Nolo mortem impij, sed ut conuertatur impius à sua & uiuat.* Nil magis cupio quam reditum peccatoris, ab exitu peccati; quam recursum ad me ab excursu erratico ad creaturas; vt uiuat penes me, quàm moriatur procul à me. Summo tenebatur filij desiderio parens, & anxiori quam filius patris. Et certè operæpretium erat repedare. Ast, Prò dolor! narrat Christus longius abscessisse, & in altiorem lapsum miseriam, aut malitia & obstinatione; aut formidine; aut iustitia Dei, acrius punitum volentis, pro ratione offensarum. Satis luerat animo paterno; ast fortassis non, iustitiæ Dei. *Abijt*, ergo; vltèrius progressus, inquit textus, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Fæliciter ipsi. verùm hac concione indagemus, vnde & quomodo abierit; quid laudandum, quidve imitandum mô-

1.

2.

3.

Propositio concionis.

stre;

stremus, non minus quam quid vituperandum, quid fugiendum, ex litteræ tenore, licet iuxta id quod inuolucro eius tegitur nihil laudabile in eo deprehendatur quoad impænitet. Ea fælicitate de recessu prodigi, viliq̄ue seruitute differam vtinam, vt exinde anam arripiamus adhærendi indiuiduè Deo, nec alteri famulari Domino, quam summæ diuinæ eius Maieftati. Quoad, in hac nostrarum concionum regione prodigum pascentem exhibebo porcos, vtinam pastor ouium ego verus, pascens animos vestros, nō siliquis, & verbis vanis, sed veritate & doctrina, qualem nouit Deus opus esse stomachis Christianorum. *Porci siliquas.* Inuocemus opem mediatricis nostræ solitæ.

A V E M A R I A.

2. Si innocua columba immitis mylui rapaces vngues euadens: inermis ouis famelici lupi dentibus cepta: Daniel insons lacu leonum iustifico eductus beatos se putant: dicam quoque hilarem faustum que diem quo dicitur prodigus abiisse, & abiit; & ipsi, & loco, à quo abscedebat. Certè non sunt adedò infensi, myluus palumbæ, lupus oui, leones, triduana inædiarabidi Danieli, vt scorta, mylui, lupæ, leonæ inhumana, pernicii erant prodigo, & hic prouinciæ in qua degebat. Nunquã profligato illi illuxit serenior dies: alijs primis enim in perditionem iuit. Quo ab indulgentiore parente portionem substantiæ obtinuit, is ianuam perditioni deseravit: qui sequentes perduxerunt in regionem longinquam procul ab oculis Argi, in barathrum voluptatum demerserunt: qui verò nouissimi fame presserunt, ad innocentiam & salutem auditum aperuerunt: hoc gradum in viam salutis intravit; qui incipit à desertione contuberniorum exitium. Hæc dico, supponens hanc parabolam rei veraciter gestæ esse narrationem historicam, secundum genuinam verborum vsurpationem: namque ex significatu abstrusiore, funestus certè & miserandus fuit accessus, scilicet peccatorum noua accessio, vt fauentibus

*Vide tom.
I. harum
concionū.*

DE FILIO PRODIGO

6
 bus Superis dicemus in sequentibus. In quo sensu,
 particulæ istæ, *Et abiit*, exigunt pronuntiationem
 cum admiratione dolentis. Q. R. Quæ cum gesta
 sunt, *cheu! abiit*. Alioqui historicè, adstruo ipsi fau-
 stissimum diem. Nam tametsi abiret, infelicior futu-
 rus, nimirum seruus; *adhæsit vni ciuium regionis illius,*
subulcus; misit eum in villam suam vt pasceret porcos;
 cui non suppeterent siliquæ porcorum quas denti-
 bus premeret; *cupiebat implere ventrem suum de sila-*
gus, quas porci manducabant, & nemo illi dabat; de-
 nique, stultitiam, arca, asilum miseriarum: nihil ose-
 cius, mala ista ad sensum historicum, pænæ fuerunt,
 non culpæ mala ista pænæ, fuerint ipsi igni purga-
 torio expiandis malis culparum nuperarum: mala i-
 sta pænæ effecerunt vt promptius mitteret mala cul-
 pæ; citius & libentius rediret ad patrem: afflixerunt
 corpus, ad tempus. denique malis istis valefecit con-
 solitij, quorum causa pistrino arctius a sino adstrictus
 erat; atque deprimebatur quam ad ipsam porculatio-
 nem; acriore diuexabatur fame Cerbero tartareo, aut
 Titij vulture: deniq; ad summas corpore & corde adi-

1.
2.
3.
4.
5.

1. Cor. 6.

gebatur miserias. Qui fornicatur, in corpus suum peccat:
nec non animo, cum demum vnâ deuolurus ad tor-
menta æterna. O faustum verbum, abiit! O festum, be-
atumq; ipsi abscessum! O immensa itinerû spatia quæ
feliciter emensus est, erumpens solummodò è locis
fadis! Tibi quoq; miseræ & afflictæ vrbi profligatum
hospitem gremio tuo fouenti insonuissetne gratius,
spustiusue hoc nuntium? Abijt prodigus. Abijt, excessit,
euasit, erupit: nulla iam pernicios a monstro illo atq; por-
vento manibus ipsis, intra mania comparabitur. Exce-
dente enim ipso manibus tuis, vnâ effluxit pestilens,
virulentumque cænum; derodens cancer; vniuersa
absumens bruchus; ciues; tuos opprimens, conficient-
que tyrannus: in posterum indigenis tuis non erit
causæ famis monstrum istud, prodigiumue naturæ,
sceleribus suis, Abijt. Io, Jo, quantum gaudium!

Cicero
 orat. 5 in
 Catil. ini-
 rio.

Vnde, cur,
 quomodo
 abiit pro-
 digus.

Atat. vnde abiit? Aut domo; si tamen eius fuerit
 prudentiæ vt vnâ habuerit; aut potius ab antro, in-
 fando.

fandoque barathro hospitem & meretricum suarum
 à quibus eò usque susceptus fuerat; quin potius inca-
 ueatus, & conclusus suis sumptibus, quoad crepita-
 bant loculi; nec momento amplius. *Hostimentum est* *Plautus in*
opera pro pecunia. Exijt antro, vt lupa famens: aut fortè *Asinaria.*
 spontè, quanquam non sine dolore, cui vtique lixan-
 dum, frixandumue quod premeret ore nil supererat;
 nec ignorans, eiusmodi tabernas, nundinasq; sine pe-
 cunia peti; quæ nulla arridente quæstus spe vacant,
 ligncumque prefeferunt vultum. Ouid. 1. Eleg.

Stat meretrix certo cuius mercabilis ære.

Probè nouerat pallacas colere venustulos quoad
 auro turgent loculi; atque forte ideò abijt. Plaut. in
 Amphyt.

Portitorum simillima sunt ianua & lenonia.

Si affers, tum patent: si non est quod des, ades non patet.

Macroped. in Asoto Act. 4. Chorus.

Tantisper adolescentulum

Amant, fouentque lubricum

Dum possidet quod porrigat,

Et porrigit quod possidet.

Si quid feras, acceptus es:

Si nil feras, exclusus es.

Si quid feras, amator es:

Si nil feras, amator es.

Ouid.

Cave ne gratis hic tibi constet amor.

Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homere.

Idem.

Tolle tuos tecum pauper amator auos

Quantum quisque ferat, respiciendus erit.

Si tibi nil dederit, sacraroganda via est.

Idem.

Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Propert. 1. 4. eleg. 5. Lænxæ verba.

Ianitor ad dantes vigilat, si pulset inanis,

Surdus in obductam somniet usque seram.

Paulò post. *Aurum spectato, non que manus affe-
 rat aurum.*

Verbis auditis, quid nisi verba feres?

Quidam

Thaida si quis amat, non se, sua credat amari:

Thais amore carens, munus amantis amat.

11. Aut bellæ hospites illæ haud obscurè insinuarunt, & toruis aspectibus, & illautis, tenuibusque epulis, præter solitum morem, & crebris facetijs falacibus, ambiguisve, receptui canendum: vnde secum statuit ijs missis studere rei alteri.

Aut, eo expilatum infensus quam mare à pyratis; & plumatum voracius quam palumbes à vulture; conculcatum pressius, quam vuæ in torculari; focus abscedere, & fustibus, & linguæ petulantia coegerunt (dignum certe obsequij scitis amasiolis præstiti præmium.) *Per luxum consumptis omnibus extruditur à meretricibus*, ait quidam. Quod facilè crediderim; quia diuinæ iustitiæ conformius, decentiusve, cum corripiti tali modo, necnon alios exemplo doceri non deperire, saginareque harpyias; quæ spolijs procorum graues, eos velint nolint nidis suis abigunt unguis, pennis, rostris; & subridentes inhumanè iactant: Ad a-

Hierony.

Natalis

annot. ad

43. imag.

Plautus lios; hi deplumes. *Quasi piscis itidè est amator lana: ne- in Asina quam est, nisi recens.*

ria, ubi

multa de

ingenio

Lauarum.

Citissimè

abijt pro-

digus.

3. Aut vitrò se recipiens; aut insinuanter dimissus; aut asperè, ignominioseque eiectus abiit è loco turpi- ocyus, meo iudicio, de valefactione parùm anxius. Certè mihi religioni est admittere placitum eruditi cuiusdam expositoris nostri æui, scribentis particu- las *Et abijt*, hebraismum esse, & ornatum sermonis; idemque valere ac si dicatur: Statuit apud se prodig- us adhærere domino cuidam: vt nullum penè si- gnificatum sortiantur hoc loco. Nec enim Hebrai- cè quorsum ergo scripsit Euangelium Sanctus Lu- cas, sed Græcè: inquirantur, admittanturue in eo hebraismi? Adhæc. Theophylactus, & alij exponunt hunc prodigi recessum, de vltiori in peccatis profe- ctu. Accedit, quod ad litteram, recesserit prodigus ab inhonesto loco; circumcurstaritque quærens cui fa- mularetur. Quocirca malim credere verbum *abijt* nō

appo-

appositum ad ornatum, & vt peculiariter, emphatice-
 que denotet recessum. Quin persuadeo mihi Inter-
 pretem latinum vsu dictione trisyllaba breui. *Abijt*,
tribrachijs est, vel vt alij volunt, *trocheus*, per synco-
 pen in medio rescissa, *abijt*, pro *abiuit*, vt mutilatum
 verbum, & syllaba naturâ longa facta breuis relecti-
 one expressius denotaret recessus festinationem.
Spiritus in scriptore nunquam, sapè in interprete. Ete-
 nim quandoque corripunt Poetae syllabas alioqui
 natura longas, vt euentus velocitatem signent. *Ob-
 stupui, steteruntque coma, & vox faucibus hæsit*, inquit
 Virgilius de subito quodam horrore: vtuntur quoque
 Dactylis velocibus, spondæorum tardorum vice
 (spondæos stabiles vocat Horatius in arte) vt rei præ-
 properanter gestæ denotent accelerationem. Virgi. 2.
Æneid.

Obstupuere animi gelidusque per ima cucurrit

Ossa tremor, cui fata parent, quem poscat Apollo:

Item. 8. *Æneid.*

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campū.

Quintil. l. 9. instit. cap. 4. *Quo quinque pedes sunt
 temporibus pleniores, longisque syllabis magis stabiles, hoc
 grauiorem faciunt orationem, breues celerem ac mobi-
 lem. Vtrumque locis utile. Nam & illud ubi opus est velo-
 citate, tardum & segne: & hoc ubi pondus exigitur, præ-
 ceptis ac resultans, merito damnetur.*

Singulari itaque artificio reor Interpretem vsu
 dictione syncopata, & verbum *abijt*, ad tres reduxis-
 se syllabas dicendo, *abijt*, atque hoc loco apposu-
 isse subsequentes inuicem quinque, sexue breuiores
 syllabas, longarum vice, aut vt designet velocius
 abire coactum; aut spontè citissimè elapsum. Ad hæc,
 narrans Christus Laconicè hunc prodigi abscissum,
 nulla deliberatione, nulla valedictione facta, & *in sa-
 lutato hospite*, quod aiunt, abire exhibens, videtur pro-
 digi prudentiâ notasse, quasi probè scientis non mul-
 tis consiliis vtendū, super iis ad quæ necessitas & Deus
 compellebant: multis colloquutionibus cum concu-
 piscencia deliberandum, ne visco eius detineri cōtin-

gat: non vale faciendum amasiolis, ne segnes resuscitent ignes: nec à stultis illis vale expectandum, ne vultu lugubri & lachrymis, armis potentioribus, fixus hereret. *Ut flerent, oculos erudiere suos.* Auditus, visus, tactus, omnes denique viri sensus fascinantur, voce, aspectu, solo tactu manus muliebris. *Vritque videndo femina,* ait quidam: suspicari poterat facile, si earum in se amor fictus non erat, conquæsturas, lachrymaturas, euulsuras comas, pectus tunsuras, ante fores percubituras ut exitum præcluderent; mansuetudine, & rigore, blanditijs & improperijs, diris, imprecationibus malorum acturas. Virg. 4. *Æneid.* Didonis voces in casu simili ad *Æneam*:

Virg. l. 3.
Georg.

*Per connubia nostra, per inceptos Hymeneos,
Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quidquam
Dulce meum miserere domus labentis, & istam
Oro, si quis adhuc precibus locus exul mentem.*

Idem ibid. — *Duris genuit te cautibus horrens
Caucasus, Hyrcanæq; admorunt vbera tigres,
— eiectum littore, egentem*

*Excepi, & regni demens in parte locavi:
Amisissam classem, socios à morte reduxi.*

Quid. in epist. Heroidum Didonis ad *Æneam*:
*Te lapis, & montes, innatæq; rupibus altis,
Robora, te saeva progenere fera.*

Virg. 4. *Æneid.*

*Spero equidem mediis, si quid pia Numina possunt,
Supplicia hausurum scopulis
— sequar atris ignibus absens.*

*Et cum frigida mors animam seduxerit artus,
Omnibus umbra locis adero, dabis improbe panas.*

Collo suo pendulas nequaquam auelli posse. Ouid. l. 1. *Trist. eclog. 3.*

*Vxor amans flentem, flens acrius ipsa tenebat,
Non potes auelli, simul ibimus, inquit;
Te sequar, & coniux exulis exul ero.*

Nec enim vllum relinquunt intentatū artificium meretriculæ, ut abscedere gestientis animū labefactent: genuinæ, inq̄, hyenes illæ, quæ, ut fertur, insequentem fugiunt

fugiunt hominem, & fugientem insequuntur. Me hercule, operosus hoc loco receptus, vt & bello: namque supradicta hominem sic defigunt, vt nisi speciali gratia Dei, & Angeli manu forti Loth compellentis pertrahentisque nunquam Sodoma excederet: ni importunè instaret, vrgeretue Mercurius, amantiſſimam Didonem mitteret nunquam iſaſelix *Aneas*. Itraque prudenter inſalutatis omnibus abiit prodigus, ne cuiusmodi illecebris inuincatur: ſapienter Jacob ſe recepit à Laban, nemini ſignificato reſeſſu. An prodigus amoris remedia vt & artem amandi legerat, me certe fugit: ſaltem ad vtraque gnauus erat.

Gen. 19.

Gen. 31.

An forte dicitur oppidò diſceſſiſſe, vt denotetur conceptus horror ſui pernicioſi ſtatus, conſortij, exitialis vitæ, quam eo uſque duxerat.

II.
Docet
prodigus
velociter
carnis vitia fugere.

4. Non poſſum quin dicam hoc loco Prodigum laudandum, imitandum ué. Laudabile enim poſt lapſum turpem in peccatum, longas in carno non ducere moras, ſed reſurgere cito, ipſum que, & eius occaſiones mittere.

Pſal. 1. Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum: & in via peccatorum non ſtatit: & in cathedra peſtilentiæ non ſedit.

Sequitur prodigus conſilium Spiritus diuini, ſuadentis peccatum abſq; mora fugere, & quaſi anguem horrere.

Ecc. 5. Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.

Ecc. 21. Quasi à facie colubri fuge peccata: & ſi acceſſeris ad illa ſuſcipient te dentes leonis, dentes eius interficientes animas hominum. Quasi romphaa bis acuta omnis iniquitas plaga illius non eſt ſanitas.

Cant. 8. Fuge dilecte mi, & aſſimilare caprea, hinnuloque ceruorum, ſuper montes aromatatum.

Velocius ſe recipiat homo à peccato, quam dama pauida, aut ouis inermis à lupo; pedibus leuioribus, mire que alatis, quam viator fortuito offendens anguem in via: feſtintiùs, quam manum recipiat virgo fugiens colubrum quem latere deprehendit in-
ter

Eccl. 21.

ter carpendum rosas & lilia componendis sertis, fasciculisque. Hic enim corporibus subest periculum; illic latet virus animis: hic remedio sunt medicamina humana: illic, nihil iuuat via naturali. *Plaga illius non est sanitas. Ut sapit, qui cum prodigo fugit! Eia, fugite omnes.*

Ouid. l. 10. Metam:

— *Passu volet alite virgo.*

Virg. 4. Æneid.

Non fugis hinc præceptis dum præcipitare potestas?

Ierem. 48. *Fugite, saluate animas vestras.*

Ierem. 49. *Fugite, & terga vertite.*

Ierem. 51. *Fugite de medio Babylonis:*

Zachar. 2. *O, ô, fugite de terra Aquilonis.*

Ezech. 7. *Saluabuntur qui fugerint.*

Naum. 3. *Omnes qui viderit te, resiliet à te Ninive.*

Apoc. 12. *Mulier fugit in solitudinem, ubi habebat locum preparatum à Deo.*

II.

Laudandus denuò, imitandusque prodigus, à tam subita receptione ex loco malè affecto, & consortio prauo, neglectis mutuis colloquijs, disceptationibus, consultationibus prolixis cum sensualitate. Quæ enim colloquium quærit cum hoste arx, in hostis potestatem communiter venit: & qui lænis impudicis aurem præbet, victus est: & qui consilium à sensualitate caprat super cessione voluptatibus illicitis, & vita contraria nuperæ, pænitentia adiuncta seueræ, perplexus plerumque hæret, impossibilitatis allegationibus. Testes adueniant S. Augustinus, & S. Cyprianus, quibus arduum fuit eiusmodi consultationibus referre pedem.

D. Aug. to. 1. l. 8. confess. c. 11. *Nuga nugarum retardabant me cunctantem abripere, atque excutere ab eis, & transilire quo vocabar, cum diceret mihi consuetudo violenta: Putasne sine istis poteris?*

D. Cyprianus l. 2. epist. 2. *Ego, cum in tenebris, atque in nocte cæca iacerem, cumq; in solo iactantis seculi, nutabundus ac dubius vestigijs oberrantibus fluctuarem, vita mea nescius, veritatis ac lucis alienus, difficile profusus ac durum*

durum pro illis tunc moribus opinabar, quod in salutem mihi diuina indulgentia pollicebatur, ut quis renasci denudò posset, utque in nouam vitam lauacro aqua salutaris animatus, quod prius fuerat exponeret, corporis licet manente compage, hominem ac mentem mutaret. Quin impossibilis, aiebam, ista conuersio est, ut repente ac perniciouser exuatur, quod vel genuinum situ materia naturalis obduruit, vel usurpatum diu senio vetustatis inoleuit. Alta hæc & profunda penitus radice sederunt. Quando parsimoniam discit qui epularibus canis & longis dapibus assueuit? Et qui pretiosa veste conspicuus in auro atque purpura fulsit, ad plebeium, se ac simplicem cultum quando deponit? Fascibus ille oblectatus & honoribus, esse priuatus & inglorius non potest.

Idem ibidem paulò post: Virijs adherentibus obsecundans iram desperatione meliorum, malis meis velut iam proprijs & vernaculis affuebam.

Adducit impossibile semper interrogata caro super conuersione vitæ: clamat non alium renasciturum gratia Dei quam natura, aut assuetudine corrupta sit: qui epulis studuit assiduis, nunquam sobrium futurum; qui pretiosis induebatur, plebeis assue fieri non posse: qui honoribus erat conspicuus, priuatam minime posse amplecti vitam: suadet nihil temerè & præmaturè arripiendum, conuersionem seridò, dudumque trutinandam. Quod proponis, ratiocinatur, arduum est & momentotum, adeoque postulat maturam, longamque deliberationem. *Deliberandum diu, quod statuendum semel.* Captanda amicorum consilia, tentandæ vires, ne facti contingat pænitere serius.

D. Bernardus serm. in illud: *Ecce nos reliquimus omnia: Noli, inquit mundi sapientia maledicta, precipitanter agere, diligenter considera, diligentius intueri. Magnum est quod proponis, & opus habet multa deliberatione. Experire quid possit; amicos consule, ne post factum pænitere contingat. Sic sapientem fingit stolidissima caro nostra. Ast, quid opus deliberatione, vbi certissimè internum Dei verbum suadet mittere cutem antiquam? vidimus stellam eius, & venimus adorare eum. Vidimus* Mat. 23

Apoc. 1. *Et venimus.* Si iubet magni consilij Angelus, quem consiliarium prudentiorem, fideioremque quæris? Nouit Deus optimè *qua oportet fieri cū*, vbi cæcutit caro insipiens nostrā. Eripere nitatur quis hiatui tartareo imminentem me; ego verò inducias petam, & deliberandum nūtem? Subuculam peruasent flammæ, vt Glauci dolo Medæ, aut Herculis magni igne suscitato ex cruore Nessi; iam latera, & viscera diffluent, iam san' ei squallidæ difflueat riuuli; ego verò dudum deliberabo an euigilandum, an in fontem cum Glaucō insiliendum, an excutiendus sit ignis? Quæ veri species?

Gen. 12. D. Amb. l. i de Abraham Patr. cap 2 *Sequere Deum.* Ideo laude dignus & imitandus prodigus, quod omni consultatione neglecta, credens vt Abraham inspirationi diuinæ, profectus ex sua Chaldæa in regionem exteram; quod tanquam Orientis Reges, viso sydere instinctus spiritus sancti, mansionem suam miserit. *Vidimus, Et venimus Et abiit.* Haud fugiebat ipsum, obiecturam carnem, impossibile deserre voluptatem, natura viscosam, & hominem sibi agglutinantem, vt viscus volucres: feminæ manus esse insolubilia vincula: *Vincula sunt manus illius*; in glorium soluere toties præstitam & repetitam fidem: male auditurum masculineum sexum, si qua periurij & doli succenseri queat a femineo: Denique, certò persuadebat sibi non destitutam cupidinem ab allegationibus innumeris compositis, donec vincus hæreret: quod in simili re expertum se fateretur D. Augustinus.

Tomor. l. 8 confess cap. 11. *Dicebam apud me intus, ecce modò fiat, modò fiat. Et cum verbo iam ibam in placitum, iam penè faciebam. Et non faciebam.*

Et paulò post: *Retinebant me nuge nugarum, Et vanitates vanitatum antiqua amica mea, Et succutiebant vestem meam carneam, Et submurmurabant; dimittisne nos? Et à momento isto non erimus ultra tecum in æternum? Et à momento isto non tibi licebit hoc Et illud ultra in æternum?*

Itaq; consultum maturare receptum à peccato, nec

CONCIO PRIMĀ.

Consilia diu captare. Quin iam omnibus dimissis, & arrepta pœnitentiæ semita, operę pretium non immorari ruminandis facibus, & voluptatibus impuris pristinæ vitæ; eas paucis & honestis exponere in aurem sacerdoti, ne forte sub cinere latens ignis reaccendatur. Est etenim caro nostra quasi Naphta, siue petroleo, quod aiunt, oblita; disposita ad susceptionem flammarum ignis, suscitato vel minimo igne, quin sola nuperorum memoria. Ales fuga necessaria declinanda fornicationi. Virgo permanet Daphne, laureamq; gerit victoriæ insigne, sed fuga.

Ouid. 1. Metam.

Sit Deus & Virgo est, hic spe celer, illa timore.

Atalantes virginitate salua gloriaretur pedum velocitate si vsa, persequente Hippomane: ast,

Ouid. l. 10. Metam.

*O quoties cum iam posset transire morata est,
Spectatosq; diu vultus inuita reliquit.*

Gen. 20. Cælebs Ioseph: sed tanta velocitate elapsus, manibus importunæ dominæ, vt pallium in eius manibus relinqueret. Quanquam omnis peccati fuga sit optima, potissimum carnis vitium fuga superandum est: & litteræ sacræ receptui canunt, vt fuga, talarique impetu oppugnetur.

Prouerb. 5. *Fuge ab ea, nec transens per illam: declina & desere eam.*

Eccles. 7. *Qui placet Deo, effugiet illam.*

1. Cor. 6. *Fugite fornicationem.*

2. Tim. 2. *Iuuenilia desideria fuge.*

1. Reg. 19. *Fugit Dauid, & saluatus est.*

2. Reg. 17. *Transferunt festinant er gustata paululum aqua.*

2. Reg. 1. Abner fuga euadit vim duorum filiorum Saruix Joab & Abisai, Asaël verò cursorem velocissimum importunè insequentem occidit.

Arist. 2. Ethic. c. 19 *Vt Troianorum senes erga Helenam sese habuerunt, sic & nos ad voluptatem ipsam esse affectos, in omnibusq; illorum dicere vocem oportet. fugiamus Helenam scilicet. hoc enim modo remouentes à nobis ipsam, minus pecabimus.*

Naso

Naso lib. 2. de remed.

— *Loca sapè nocent, fuge conscia vestri,
Concubitus.*

Hic fuit, hic cubuit, thalamo dormiuimus illo.

Admonitu recreatur amor, vulnusq; nouatur.

Quidam: *Cede, Venus cedit: si stas, magis impia la-
dit:*

Si fugies Veneris praliam, tutus eris.

Si cedis, cedit: si fugis, illa fugit.

D. Hieronymus libro aduersus Vigilantium, imò
verò Dormitantium copiosè docet fuga vinci carnis
vitia: *Fateor imbecillitatem meam, nolo spe victoria pu-
gnare, ne perdam aliquando victoriam. Si fugero, gla-
dium deuicabo: si stetero, aut vincendum mihi est aut ca-
dendum.*

Idem ibidem: *Nulla securitas est vicino serpente dor-
mire: potest fieri ut me non mordeat, & potest fieri ut ali-
quando me mordeat. Fugiam ergo, & securus ero, ut di-
cere possim illud psalmi: Ecce elongaui fugiens, & mansi
in solitudine.*

F. Belle
forest to.
2. Cosm.
tit. de mo-
ribus &
leg. Par-
thorum.
1. Cor. 6.
Gen. 14.
Luc. 9.
Mat. 8.
Matt. 24.

Superandus hostis ille, vt Parthæ suos superant,
fuga.

Virgil. lib. 3. Georg.

— *Fidentemque fuga Parthum.*

Fugite fornicationem: si fugis, ipsa fugit.

Quid? Quod ad significandam fortè huius fugæ
necessitatem nolebat Deus vxorem Loth ne momen-
to subsistere, vt retrospiceret? An ideo prohibet aran-
tem aspicere retrò Dominus? Non concedit adoles-
centi domum repedare vt patrem sepeliat? An in hoc
casu vult adimpleri illud, *Qui in tecto est non descendat
tollere aliquid de domo?*

Amos 2. *Robustus corde inter fortes nudus fugiet?*

1. Machab. 7. *Proiecerunt arma sua & fugerunt.*

Virgil. 4. Æneid.

— *Fruudentesq; ferunt ramos, & robora syluis,
Infabricata fuga studio.*

Non redijt prodigus, arbutor, vt nocturnam repe-
teret suppellectilem; sed festinatione studiosa, puto
quod

quod *relicta sindone nudus profugit ab eis*, uti adolescens Euangelicus; aut Ioseph, qui latus, gaudensque quod de plumis & nudus licet effugeret, caneretque canota voce: *Anima nostra erepta est de laqueo venantium. Laqueus contritus est. & nos liberati sumus. Ecce elongavi fugiens.*

Psal. 123.

Pereant pennæ, euellatur cauda, satis si euaserit auis. Iacturam patiar bonorum, sufficit si liberetur anima, teneatq; salutis viam. Appositè pati iacturam, lucrum est; quemadmodum loco iocari, est sapientem esse. O sapientem prodigum, qui loci & tempore congruissimis elabatur fuga.

Seneca epist. 6. l. 14. *Magna pars sanitatis est exhortatores insania reliquisse, & ex isto catu inuicem noxia persuadentes procul abegisse.*

Plurimum facit ad sanitatem pestilenti abscessisse domo. Haud abs re annofo parenti hocce primum de filio quem perditum putat nuntium gratum perferretur, sed pergendum. Prudenter huc vsque: optimus motus eius *secundum terminum à quo: spectatis loco à quo exijt, & modo quem exeundo tenuit: ac utinam equè bonus, secundum terminum ad quem!* Optimus, consultissimusq; ipsi abscessus ille, siue spontaneus, siue coactus, aut fame, extremaq; inopia, aut acrioribus verbis, diductione frontis, fustibus amasiolarum. Per se exierit cano fatido, siue e ductus, extractusq; fuerit, parum interest, saltem *Abijt;* quibuscumque occasione & via. *Felix necessitas qua in meliora compellit.*

D. Aug.
epist. 40.

ad Armē-
tarium &

Paulinā
coniuges.

Cur statim ad
patrē non
redierit.

I.

II.

III.

5. O ut è re est exisse loco peccati causa! Sed ecce malum; iter non tenuit domum patriam versus, sed *abiens*, & profectus vltèrius, *adhasit vni ciuium*. Quis quare norit? Forte ex inueterata malitia, aut tadio disciplinæ patriæ, quod supererat palato agro animi maligni supererat. *Dixi, non seruiam*. Securim manubrio accinit, ut aiunt. Aut forte merces minoribus sumptibus se comparaturum ratus, suspicarerur quispiam, de ipso sentiens aliter quam à nobis dictum est. Aut (magis in gratiam eius) fortè redire non audens, minimè habens persuasum futurum genitorem propitium,

BBB

pitium,

Gen. 4:

IV.

V.

VI.

VII.

pitium, sed eo usque excreuisse malitiam suam, ut nullam mereretur veniam à parente quanquam clementissimo. Ratiocinabatur fortassis: *Maiores est iniquitas mea quam ut veniam merear: vel, quam ut condonari mihi possit*, secundum septuaginta. Pudor ille suffere-ndus est; nec proprie dicenda desperatio misericordiae Dei, à quo gratiam & misericordiam sperare poterat, licet nullam à patre exspectaret. Aut, quia immensa erant spatia ad patriam ei cui facultates defecerant: *Et ipse capit egere*: cui ars nulla nota, per quam sibi victum quæreretur inter agendum iter: & qui mendicare erubescibat. Aut non adeo tuta erant itinera ob validam famem qua laborabat regio tota. *Sceleri proclivis egestas*, aiebat quidam: verebaturq; iugulum. Aut quia extenuatus & imbecillus fame, ut ossa transparentia, numerabili que fame vix cohærent, tot dierum itinera percurrenequiret; procul enim recesserat à patria. *Peregre profectus est in regionem longinquam*. Aut forte nuditatis, indigentiae que pudens; quae eiusmodi sigillationibus animam eius pulsabant: Ita compositum patriam repetere? Egregium facinus. Domus patriae ludus & fabula futurus. Si malitia reditum non instituit, de eo dicere lubet:

Isa. 57. *Abijt vagus in via cordis sui: vias eius vidi & dimisi eum.*

Isa. 44. *Conuersi sunt sapientes retrorsum.*

Jer. 7. *Abierunt in voluptatibus, & in prauitate cordis sui mali.*

Thren. 1. *Abierunt in captiuitatem, ante faciem subsequentiis.*

Jerem. 1. *Frustra percussi filios vestros, disciplinam non receperunt.*

Sen l. 7.

declamat.

Si pudore turpitudinis scelerum, optimè: pudor melioris vitae spem facit. *Est proxima innocentia verecundia*. Si paternam diffusam clementiam, error: namque deinceps experietur nimiam, laxioremque eius misericordiam. Demum certò affirmare non queo, quibus pulsus, motusve abierit inde:

6. At verò quodcumque ipsi fuerit argumentum, haud incredibile est à Deo non inspiratum ad patrem redire, vt plenè satisfaceret & rigide iustitiæ eius, cui multo ære tenebatur. Quantum æs contraxerat alienum adolescens iste viuendo luxuriosè dum rerum omnium vbertati innataret ! Ad decem mille talentorum summam excreuit. Primò, omiserat bonum quod poterat & debebat præstare in ea rerum abundantia. *Si multum tibi fuerit, abundanter tribue* Hoc porro debitum ferè expunxerat fame quam passus fuerat. *Vnum contra unum*: paupertate se opponente vbertatis & bonorum iactura bonorum omissioni. Secùdò, scatebat peccatis actualibus & commissionis, vt supra dictum est, ad dictionem luxuriosè, Jgitur, oblitterandus erat actus actu, libertas seruitute. *Vnum contra unum*. Probè edoctus erat in famis gymnasio, sibi satis esse debuisse rem & cibos patrios: *Vnum contra unum*. Ast quia offenderat exentiendo patrium iugum, nec quicquam sufferre valens tam à parente quam pedagogis domesticis, voluit Deus experiri iugum imperiosum extranei, vt debitum compensaret, doceretque in posterum promptius morem gerere patri. *Vnum contra unum*. Judicat ægritudo quantum valeat, & oppositum contrario contrarium elucescit magis. Ita voluit Deus aliquando tribum Juda affligi à Rege Ægypti, vt suis dispendijs disceret quantum differat Dei cultus & obsequium, à seruitute quam subire cogebatur sub Rege impio.

2. Paral. Vt scirent distantiam seruitutis diuina, & seruitutis regni terrarum.

Ierem. 16. Seruietis ibi Dijs alienis, qui non dabunt vobis requiem.

Valer. Max. l. 2. c. 1. Ingrato libertino dicebatur: *Abi, esto seruus quia liber esse non scisti*. Sinit Deus abire longius, & subdere se imperio exteri, vt reformaretur, vt deposita ferocitate mansuesceret. Opera pretium erat equulum indomitum illum subire fræna asperiora angarij, vt domitus, & mitis restitueretur manibus grandæui patris.

Cur nee-
dum in-
spiratus
ad patrem
redierit.

VIII.

Matt. 18.

Tobia 4.

Eccl. 423

Vide to. 2.

I. Jerem. 3. *Castigasti me Domine, & eruditus sum, quasi iuuenculus indomitus.* Aduertite obsecro pulcherrimum iustitiæ ordinem. Vbi plus satis amasiolis placuisset, obsequutumque fuisset cor; in seruitutem venit corpus. Seruitus seruitute compesatur. *unum contra unum.* Meruerat seruitus vitiosa seruitutem operosam: spontanea, coactam.

II. Seneca in prouerb. *Heu quam miserum est discere seruire, ubi sis doctus dominari!* Deinde, quia ultro ad exteros proficisci voluerat voluptates sectaturus, voluit Deus inuitum peragrarè prouinciam quærendo dominum cui adhærendo stipem utcumque compararet. *Vnum contra unum.* O Deus bone! vt concinno ordine cuncta componis! Nec adeò perperam prodigus; sequutus est enim receptum famelicis morem: qui ingruente fame quærum possunt necessarijs student; vti quondam Abraham.

Gen. 12. Seneca in prouerb. *Hominem experiri multa paupertas iubet.*

Gen. 42. Et verò filij Iacob, quin & ipse Iacob annona laborantes in Ægyptum profecti sunt: Elimelech, relicto Bethleemico natali solo ad Moabitas profectus est, dum graui fame diuexaretur prouincia sua.

46. Ruth 1. *Facta est fames in terra, abiitq; homo de Bethleem Iuda.*

Alioqui, extra necessitatem talem, non vrgentibus negotijs momentosis tum publicis, tum priuatis, persistens primæuæ sententiæ, haud probo excursions, & diutinas profectiones ad exteros, totius orbis ciuis homo sit licet; (vti quondam interrogati & Diogenes, & magnus * Socrates cuias essent, responderunt) & viro forti omne solum sit patria, omniumque artium parens; vti ferunt prouerbialiter.

Diogenes
l. 1. de vit.
Philos.
* Cic. 5.
Tuscul.
Prodigus
à Deo &
afflictus &
adiutus
simul.

7. Interim aduertamus vt sapientissimus medicus Deus scitè misceat pocula: vt misericordiam perfundat iustitia, & vice versa, circumspectus iudex. Inter enim prodigi aduersa, cernuntur prospera quædam. *Et adhesit uni ciuium regionis illius: aut secundum S. Hic;*

Hieronymum, *uni de Principibus*. Fæliciter. In eadem regione dominum habuit, ciuem, imò verò Principem, forte nobili genere, aut autoritate conspicuum quempiam; aut senatorem. Nobilis, heros, Senator, cuius fuerit dominus eius parum refert; saltem opibus valebat, cui utique complures erant villæ. *Misit eum in villas suas*: qui tam valida ingrauescente fame seruos admittebat: cui pabulum suppetebat pascendo gregi voraci porcorum. Deinde, non multum de mercede disceptans iunxit se ciui illi, stipemque famulatu lucratus est. Optimè, in tanta annonæ inopia: tum temporis enim solent dimitti famuli prisca potius quam noui conducti. *Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potius.*

D. Hiero.
ad Da-
masum

1.
2.
3.
11.

Matt. 25?

Rursus, pulchrè eius miseræ depinguntur, hac sola figura, *Adhasit uni ciuium*: comparatur enim ibi quasi cani fame rabido, sequenti quem primum offendit edentem, cauda adblandienti, importunè se illi iungenti, audacter culinam petenti, fortis aleam expectanti. In numerum quoque refertur famulorum, quibus cum sit tenuissimus victus, ne verbulum musitare audent, veriti ne expellantur.

1.

11.]

Gen. 47. *Salus nostra in manu tua est: respiciat tantum nos dominus noster. & lati seruiemus Regi.*

Psal. 122. *Sicut oculi seruatorum in manibus dominorum suorum: ita oculi nostri ad Dominum.*

Prodigo aliud marsupium opus non erat quam os recondendis seruitij stipendiis, pro quo citò conuenerat, nihil plus exigens quam refectioem.

1. Reg. 2. Repleti prius, pro panibus se locauerunt.

Thren. 1. *Dederunt pretiosa quæque pro cibo, ad refocillandum animum, libertatem scilicet.*

111.

Annumeratur quoque pueris sordidis, in ministerium admittis potius commiseratione quam necessitate: quod satis liquet ab exigua eius æstimatione, qui quippe subulcus ilicò creatur, nec audeat detrectare prouinciam, veritus dimitti. *Adhasit uni ciuium*. Erat

demum prodigus mendicus ibidem, miseriarum culmine miser. *Exul, inops erres, alienaque limina lustras*. Iactabat in infensissimum hostem quidam.

Ouid. l. i. amor. eleg. 8.

*Dij tibi dent nullosque laeis, inopemque senectam,
Et longas hyemes, perpetuamque sitim.*

Si quæ ipsi exigua bona, permultis malis admixta sunt. Is mos priscus Deo receptus, qui nunquam omni ex parte quempiam beat in hac vita, *Nemo ex omni parte beatus*: nec ad tantas deprimi miseras, quin nonnullam boni affulgere sinat speciem. Nullo perfundit sine tristitia gaudio, nulla donat voluptate sine molestia: sine infirmitate non est ab eo sanitas. Quanta exultatio B. Virgini matri Deum vtero concepisse?

Ast quanta afflictio cum non erat eis locus in diuersorio?

Quæ noua lætitia accursitantibus curriculo pastorculis, Regibus ab Oriente aduolantibus, ut receus natum infantem charum tenerentur, colerent, adora-

Iuuenius Presbyter. Thus, aurum, myrrham, Regique, hominique, Deoque? At quanta mole-

Matth. 2. stia, citatum fugere, noctu, hyeme, in prouinciam remotam, Ægyptum, timore certo, imminentis mortis, lamentis infantuli pondere grauatum?

Gen. 12. Rurtus, quam tænesta primordia annoso Abrahæ mittere dulce solum patriæ charissimæ, consanguineos, vicinos, amicos, rem familiarem? Ast

Gen. 13. quanta lætitia audire. *Omnem terram quam conspici tibi dabo?* Quæ afflictio tan orum bonorum non habere hæredem? Verum, quantum solamen audi-

Gen. 15. 18 tis paulo post: *Faciam semen tuum sicut puluerem terra. Suspice calum, & numera stellas si potes. Sic erit semen tuum. Habebit filium Sara uxor tua?* Quantum tormentum incessit pectus eius euulgato hoc

Gen. 22. truci edicto: *Tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac, & vade in terram visionis, atque ibi offeres eum in holocaustum?* O constitutionem duram, torquentem miserum! Ast quanta voluptas insonante reuocatione accessit ei, ipso instati quo aræ impositum

filiuni

filium seridò mactaturus erat? *Non extēdas manum super puerum, neq; facias illi quicquam.* Quantū gaudium cernere arietem hærentem cornibus inter sentes loco filii immolandum? Ad mensuram dolorum tibi obligasse solatia iactare poteras, ô Abraham.

Psal. 93 Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tua latificauerunt animā meam.

Hæc praxis Deo recepta; quod participet differatque sæculum præsens paradiso & inferno, in quibus pura, impermixta omnia: in paradiso bona summa nullis admixta malis.

Boetius l. 3. consol. prof. 2. *Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus.*

Exodi 33. *Ostendam tibi omne bonum.*

Vide Au.

In inferno, omnigena mala, bonis omninò nescia. *l. 16 de ci-*
Casus est omnium malorum aggregatione perfectus. In uit. c. 25.
 hac verò vita, purum nihil, sed mixta ex utroque cum *tomo. 5.*
 &a: atque hæc vtriusque status particeps mira varietate Dei potentia intertexta decoratur. Plautus in Amphyt.

Ita quoque comparatum est, in ætate hominum, Ita Dijs placitum, voluptati ut meror comes consequatur.

D. Crysoft. tomo 2. hom. 8. in Matth. *Misericors Deus mastis rebus Ioseph, quadam etiam iucūda permiscuit. Quod certè in sanctis omnibus fecit quos neque tribulationes, neque iucunditates sinit habere continuas, sed tum, de aduersis tum ex prosperis iustorum vitam quasi admirabili v. etate contexit. Quod & ipsum præstitisse ad nostrum prodigum æquissimè perhibetur.*

Cur prodigo bona malis admixta.

Nouerat Deus violentum nullum diu subsistere.

Nullum violentum perpetuum.

Ouid. epist. Heroid. in Phædra.

Quod caret alterna requie durabile non est,

Hæc reparat vires fessaque membra leuat,

Arcus, & armatus tibi sint imitanda Diana,

Si nunquam cesses tendere molis erit.

1.

Ac signanter naturam humanam, cuius ipse Conditor & Plasmator figmentum nouit. *ipso cognouit Psal. 102.*

figmentum nostrum: adeoque ne opprimeretur deficeretque subito sub onere prodigus, quibusdam bonis admiscet mala.

II. Deinde, quis ambigat, ut diuturniori pœnitentia, tardiorique supplicio pœnas daret, singulari iustitiæ forma, quæ quandoque lentè & dudum punit?

III. An fortè ne in desperationem deuolueretur atrociori, immitique supplicio, quò spectare decet Iudices in suis iudicijs?

I. Cor. 10. *Fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis: sed faciet etiam cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere.*

III. Aut ne in Deum blasphemus eius crudelitatem sine misericordia sugillaret, clamans.

Ier. 30. *Percussisti me castigatione crudeli.*

Job. 30. *Mutatus es mihi in crudelem.*

Plal. 87. *Omnes fluctus tuos induxisti super me.*

Ionæ. 2. *Omnes gurgites tui, fluctus tui super me transferunt.*

Deut. 32. Aut ne frater senior plus nimio ferociret, gauderetque depressionem nimiam fratris iunioris; quomodo in sequentibus deprehendemus inuidentem applausum, & gaudium de reditu eius. *Sed propter iram inimicorum distuli ne forte superbirent hostes eorum.*

VI. Aut denique, ut doceantur Iudices in supplicijs non semper procedere, prout crimen, reusque demeruerunt, *iure summo*. Procul hinc Bussyrus, Phalaris, Peilylus, auctores, cutoresque nouorum suppliciorum, quodam iustitiæ zelo licet *Noli esse iustus multum*, monebat sapiens quidam; quia summa iustitia plerumque adducit iniustitiam.

Cic. act. 6.
in Verrem
de Phalaride.

Eccles. 7.

Cicero lib. 1. Offic. *Existunt sæpè iniuria calumnia quadam & nimis calida iuris interpretatione. Ex quo illud, summum ius, summa iniuria. Qui nimio plus emungere nititur nares, aut unguis propius refecat, elicit sanguinem. Imò verò ipse Deus non punit damnatos secundum demerita. Ast prætergrediamur ista, & videamus quæ doceat nos prodigus.*

8. Verba ista, *Abijt; adhaesit uni cinium*, pauit porcos,

cos,

cos, nonnulla suggerunt argumenta in prodigo probam probe instructum in miserijs cōprobat prodigus: dam probe instru-
 tis probæ educatæ; & cui timor Dei, & virtutum se-
 ctum in
 mentis omninò deperierant. Quod enim primò se o-
 miserijs
 cyus receperit à tot, tamque varijs amorum suorum
 cōprobat
 subiectis, insigne robur, generosique pectoris speci-
 prodigus:
 men in eo obseruo, spectata signanter ætate lubrica
 1.
 eius, in qua plurimum laborat vt se à tricis & pedicis
 euoluat, aliquando illaqueatus. Rem arduam supera-
 uit, vnde honorem meretur, & illi ignominiam, qui se
 aliter viuere non posse, nec ad Deum reuerti obie-
 ctant.

Lucæ 14. *Vxorem duxi, & ideo non possum venire.
 Non possum.*

Qui non? Si nimius distorqueat amor, en statuitur
 prodigus omnium amantium æstuantissimus. Si ali-
 quanto diutius eiusmodi vitam degistis, si lymphas
 amarè dulces plus nimio haustis, nec ad castitatem
 reuocare valetis gradum, haud secus ac fulmo ad ma-
 re, gustatis fluuiorum nostrorum dulcibus aquis: ijs
 perseveranter insisterat prodigus quoad per facul-
 tates licuit; nec foro cessit, ad vltimum vsque quadran-
 tem. Si ætatem profertis iuuenilem, vernantis erat
 prodigus: attamen animi generositate dimisit quæ
 maximè deperibat, quibus dudum studuerat; quæ
 iuuentus appetebat. Acri adorsus præliò hostes acres
 trinos amorem, consuetudinem, iuuentutem, debel-
 lauit: cuius heroici facinoris gratia triplicem meretur
 lauream, & palmam: molliuscule quoque istos,
 nequeunt, imò nolentes valefacere voluptatibus *Psal. 93.*
 priscis percellere potest his verbis. *Nunquid adhaeret
 tibi sedes iniquitatis qui fingis laborem in precepto? Quid
 prodigus amplius ipsis? Angelusne, & ipsi homines?
 Aut quod vni possibile, alteri eiusdem speciei impos-
 sibilene erit, si modò animo prompto, voluntate-
 que benè disposita accedat, inuocando simul gra-
 tiam Dei, quæ nunquam deest inuocantibus se in ve-
 ritate?*

Secundo, aduertite eius probitatem. Quantacum-
 que fame & indigentia premeretur, non valens de-
 BBB 5 incept

Inceps exercere artem cuius duces sunt nummi, non furatur, non grassatur, non prædatur, unde tum se, tum amicas alat. Pauper & probus vult haberi; manus refugit ad uncas, ut aiunt.

Virgil. 2. Æneid.

* furacem — Nec si miserum fortuna Sinonem finxit, vanum etiam, * Mendacemque improba finget.

Non si pauper, etiam fur. Paupertati receptum est patientem flectere in multa scelera, maximè verò voracem, aut scortatorem. Silius Ital. l. 13.

deforme malum, & sceleri proclivis egestas.

Horat. 3. carm. 24.

Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quidvis & facere, & pati,
Virtutisque viam deserit ardua.

Martialis. II.

O quantum cogit egestas!

Salustius initio coniurat. Catilinæ: *Agitabatur magis magisque indies ferox animus, inopia rei familiaris, & conscientia scelerum.*

Idem ibidem. *Animus imbutus malis artibus haud facile libidinibus carebat, eo profusus omnibus modis, questui atque sumptui deditus erat.*

III.

Deinde, lenoniam non exercet, uti vetulæ complures, quæ annositate deformes, & fortuna pauperes, insignem illam & perditam docent praxim alios; quandoque parentes, ô horrorem! liberos. Confundit priscos Neronas, qui omnibus consumptis ignem Romæ supposuerunt, ut ædium desertarum præda potirentur. Confundit adolescentes dissolutos nostri ævi, quorum fortuna pauperes, belli fortunæ se committunt.

Ac utinam, quemadmodum leges prudenter cavent ne quis & meretrices, & latrones foueat, sustineatque; nam si a nemine foueantur, nulli erunt: ita impigrè attingerent Principes ne eiusmodi profligati se immiscerent militi: qui militiæ nomen dant, non militiæ causa (effæminati pauidi) sed ut ad eam quasi ad asylum confugiant; ne ære alieno se eximant; ut quemque deprædari impune liceat; ne cædium patrarum

penas

penas extorqueat Iudex. Lucanus lib. 2. Pharfaliæ de bello ciuili inter Cæsarem, & Pompeium.

*Quemq; sua rapiunt scelerata in prælia cause,
Hos polluta domus, legesq; in pace timende,
Hos ferro fugienda fames; mundiꝫ ruina
Permiscenda fides.*

Qui probro sunt militiae, naturâ honoris gradui: *Mi- Ioan. Sa-*
les sicut laboris, ita honoris nomen est, aiebat probatus *lesbriensis*
quidam auctor: quorum causa militis nomen, mili- *l. 6. Poly-*
tiaque exosissima sunt, eos sequi militiam finentibus *crat. c. 8.*
Tribunis & Præfectis, quibus flagitiosissimi optimè
audiunt; vti quondam Syllæ & Catilinæ Romanis,
quorum ille patiebatur, iste appetebat insolentes, vti
narrat historicus Romanus.

Sallustius in coniurat. Catilinæ: *L. Sylla exercitum
quem ductauerat in Asia, quo sibi fidum faceret, contra
morem maiorum, luxuriosè nimis liberaliterq; habuerat.*
Lucanus lib. 2. de Matio:

— *Nulli gestanda dabantur
Signa ducis, nisi qui scelerum iam fecerat usum,
Attuleratq; in castra nefas.*

Ibidem paulò post: *Catilina omnium flagitiorū atq;
facinorum circum se tanquam stipatorum cateruas habe-
bat. Nam quicumq; impudicus, adulter, ganeo, alea, ma-
nu, ventre penè bona patria dissipauerat; quiq; alienum as
grande constauerat, quò flagitium aut facinus redimeret;
præterea omnes vndiq; parricida, sacrilegi, conuicti iudi-
cijs, aut pro factis iudicium timentes: ad hoc, quos manus
atq; lingua periurio aut ciuili sanguine alebat: postremò,
omnes quos flagitium, egestas, conscius animus exagita-
bat, hi Catilina proximi, familiaresq; erant.*

Ab his, & similibus exercitus nostri perniciet; ab
his expeditionum campestrium & naualium inani-
tas; ab his prouinciarum depopulatio. Laudandus
certè prodigus, qui pauper, iuuenis, incontinens,
huc vsque, maualt nunc missis amoribus stultis,

emem-

Luc. l. 2. emendicare humiliter seruitutem, eamq; vilissimam, quam pauperie nomen dare militiæ, aut latrocinij & sibi & amalijs stipem queritare. *Accipient alios facient te bella nocentem.*

IV. Norate insuper magnanimitatem, constantiam que eius. *Abijt*, profectus est, nec reuersus villo aduerso fortunæ casu obuito, sicuti Israelitarum colluices, qui deficientibus, & farre Ægyptio, & vino in colocynthidibus desiderio aestuant Ægypti, vltterius pergere nolūt, sed reditum meditantur. Progreditur donec inueniat

Exod. 16. virum cuius se mancipet obsequijs. *Et abijt & adhesit vni civium regionis illius.* Quantus illi animus! Seruitutem pati paratus est, quam quippe meruit.

V. Aduertite qua dictione vtatur Dominus, vt significet seruituti se mancipantem: plurimum namque facit ad ipsius laudem. Habet nostra versio vocabulum

*H. E. in collecta-
neis vocū
Gallicarū
Græcizã
tiū colla,
coller,
κόλλας.* *Adhesit*, Græca ἐκολλησθη, id est, *adglutinus est*: ac si diceretur arctissime iunctus hero, & quasi visco affixus. Dictio equidem Græca ἐκολλησθη, à quâ forte Latinis colla, & Gallis colle, significat arctissimam cõiunctionem, vti & verbum Latinum *Adhesit*.

D. Joan. Natal. Donatus quem post ista conscripta legimus, sic habet in hunc locum: Quod dicit, adhesit, id est, ἐκολλησθη emphaticum esse puto, exprimit enim diligentiam, industriam, artem qua se solent eiusmodi miserabiles homines in domos diuitum insinuare, quiduis vt faciant ministerij, tantum vt fame non pereant.

Certè textus sacer, vt exprimat syncerum intimumq; amorem vtitur communiter verbo adhærere. Non legistis amorem mutuum conjugatorum, itidem Jesu Christi & Ecclesiæ significasse Adamum, qui à sopore exstatico excitatus ore prophetico dixit: Propter hoc

Ephes. 5. relinquet homo patrem & matrem, & *adherebit uxori*
Orig. ho- *sua?* Id autem insinuari indicant sequentia: *Et erūt duo*
mil. 7. in *in carne vna*; aut secundum Vatablum; *Eruntq; in car-*
Matth. *ne vna*, id est, erunt velut vna caro & vnum corpus. ve-
Cassian. hemens amor filii. Emor ad formosam Dinam; Salo-
l de incar- monis item ad mulieres alienigenas, nonne eodem ex-
ra: intel- primitur verbo?
l: git de vnione filij Dei cum humanitate illud Gen. 2.

Gen.

Gen. 34. Anima Sichem dicitur adheſiſſe Diuæ.
 3. Reg. 11. *Adheſit Salomon mulieribus alienigenis.*
 Allegor. id eſt, mundanis delectationibus non a Deo
 genitis. Vel ſi ad Chriſtum transferas, Adheſit Eccle-
 ſiæ Gentium.

Ruth 1. Ruth adheſet ſocru.

Iudic. 16. Adheſet Dalida Sampſoni.

Deuteron. 4. *Adharebitis Domino Deo veſtro.*

Pſal. 72. *Mibi adharere Deo bonum eſt.*

Pſal. 24. *Innocentes & recti adhaſerunt mihi.*

Lucæ 16. *Vni adharebit, & alterum contemnet,*

2. Reg. 20. *Adhærentes viri Iuda David.*

1. Cor. 16. *Qui adheret Deo, vnus ſpiritus eſt: qui ad-
 heret meretrici, vnum corpus efficitur.*

In ſexcentis alijs locis verbum adharere ſignificat
 cor & animum vnum in diuerſis, magnum amorem,
 & arctiſſimam coniunctionem alterius ad alterum,
 tum in bonum, tum malum: quin vulgò dicimus ad-
 hærentes, nobis arcta neceſſitudine iunctos. Ita que
 in eo ſignificatu acceptum verbum, multum, propen-
 ſumque prodigi in herum actum exprimit; eius volun-
 tatem à Domini nutu pependiſſe: in omni ſorte Do-
 minum indiuiduè comitarum. *Vultum è vultu compa-
 rans.*

Plant^o in
 Amphyt.
 Digreſſi o
 De officio
 ſeruorum
 in Domie
 nos.

9. Et verò, verorum ſeruorum munus in heros,
 nonne vt ex præcordijs eos diligant, & vnum ſint cum
 illis? Sic Ionatham amabat famulus, cum ſequens
 quocumque pergeret, imò verò ad mortis discrimina
 euidencia, ac ſi ipſi adglutinator ſuiſſet.

1. Reg. 1. 4. *Ero tecum vbicumque volueris. Aſcēdit au-
 tem Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger e-
 ius poſt eum.*

1. Reg. vltimo. *Quod cum vidiffet armiger eius, vide-
 licet quod mortuus eſſet Saul, irruit etiam ipſe ſuper gla-
 dium ſuum, & mortuus eſt cum eo.*

2. Reg. 15. Sic Ethai Dauidi arctiſſimè iunctus, à fu-
 giente non quiuuit diuelli. *In quocumque loco fueris, ait,
 Domine mi Rex, ſiue in morte, ſiue in vita, ibi erit ſeruus
 tuus.*

Officij amoris & protectionis monet eos serui nomen, ingerens animis eorum quod ipsis prestitit boni Dominus, eorum vitam tutando; iubetq; pariter tueri & protegere herum quantum valent. Dicitio enim *seruus*, aiunt, qui nomenclaturis student, derivatur non solum à *seruire*, sed maximè à *seruare*, passivè: tū quia à victoribus in quorum fidem victi se dederunt servati, in protectionem assumpti (vnde & *mancipia*, quasi *manu capta* dicti sunt:) tum quia servorum est servare personam, honorem, fortunas dominorum, quia servatores & servitores, siue protectores sunt eorum, & familiæ.

Blondus Flavius l. 4. triumph. Romæ: *Florianus Interconsultus servos ex eo appellatos dicit. quod Imperatores captivos vendere iubent, & per hoc servare, nec occidere solent.*

D. August. tom. 3. l. 19. ca. 15. *Origo vocabuli servorum in lingua Latina inde creditur ducta, quod hi qui iure belli possent occidi, à victoribus cum servabantur serui fiebant, à servando appellati.*

Itaq; ipsorum est adhærere, agglutinari, iungi dominis adeò, vt suum ducant quicquid ad eos spectat; studeant seris eorū causam æquam tutari defendereq;.

Gen. 14. Istiusmodi fuerunt trecenti octodecim veruaculi Abrahæ, qui fortiter domino se iunxerunt, erupturi Loth, vniuersamq; substantiam eius manibus victorum.

Gen. 39. Ita se habuit Joseph ad Putiphar, vxoris eius castitati præsidio factus.

2. Reg. 17. Talis fuit Chusai, qui vocatus in conciliū ab Absalone, prudens consilium Achitophel euerxit, alioq; vtili dato Dauidem legitimū Regem suum clam monuit machinationum hostilium, iussu que secedere cum copijs ne ab exercitu Absalonis valido cederetur. *Adhæsit.*

Tit. Liu. decade 1. l. 2. Talis Vindicius servus, qui domino Bruto, iurato hoste tyrannidis Tarquiniorum aperuit molimina perfida liberorū præfati domini sui, cum Tarquinijs iunioribus, sodalibus. *Sermonem sortit.*

CONCIO PRIMĀ.

¶

*De seruis vnus excepit, qui iam antea id senserat agi: seib
eam occasionem vt littera Legatis darentur qua deprehē-
sa rem coarguere possent, expectabat: postquam datae sen-
sit: rem ad Consules derulit. Adhæsit.*

*Macrob. l. 1. Saturnal. c. 11. Talis seruus Urbini, qui ad
mortem quesitus se occultat. Quia verò latibulum Senec. lib.
deprehensum sensit, assumtis heri vestibus, eodem cu- 3. de bene-
biculo, eodem cubili quo licarii dominum quærebāt sic.
decubuit heri personam fingens, collumq; eorum sicis
præbens fortiter accepto vulnere interiit, ac si Urbinus
ad necem postulatus fuisset. Quantus adhærens! Ad-
hæsit.*

*Idem ibidem: Ita Æsopus Demosthenis libertus, e-
quuleo diu tortus patroni adulterium cum Iulia pa-
tratum prodere noluit. Ita liberti Labieni, nullis tor-
mentis adduci potuerunt, vt delitescerent prodere.*

*Blondus Flavius lib. 4. triumph. Romæ. Talis fuit ser-
uius Restionis, qui fugientem occultauit, aluit, casu
obuium senem interfecit & cremauit; dicens domini
iniuriam se vindicasse, vt persequentib. illudens domi-
ni vitæ consuleret.*

Tales serui ciuium Parauensium, qui latentes do-
minos ob exactiones Asinii Pollionis, tametsi & mu-
nera & libertas sponderentur prodenti dominum, no-
luerunt denuntiare.

Tam deinceps seruum oportet; vt Seuerus
Imperator edicto eauerit seruis traducere dominos;
mandans atrociter plecti secus facientes: ne Sibæ si-
miles, arbitror, darentur, qui Miphiboseth filio Saul 2. Reg 19.
seruus, dominum despexit morem gerere detrectans,
insuper accusauit impudētèr apud Dauidem. Imò ve-
rò legibus non conceditur seruis testimonium perhi-
bere solùm in dominos.

*Cic. orat. pro Milone: Maiores nostri in dominum de
seruo quæri noluerunt: non quia non posset verum inueni-
ri, sed quia videbatur indignum esse, & domini morte ipsa
tristius.*

Heu, quam malè est, vbi meritò quæritur Domi-
nus in perfidiam serui, vt Miphiboseth, sui Sibæ
Accu-

2. Reg. 14. *Accusauit me seruum tuum seruus meus.* Aut ipse Dominus sui Iudæ: *Qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.* Cuperem famulum sine ore, quomodo Gallis in conclauis depingitur, a sinu auri- tum, vt audita patienter sufferret; ceruorum pedibus instructum vt citissime expedit iussa; dextera sublata, expansaque, qua fidem testatur; rostro suillo, ne catillo esset Elinguem, inquam, & sine ore vellem, vt sciat omnia sibi audienda, nil vero euulgandum quod domino suo noceat; nisi quod in boni publici exitium vergat. Quam verò execrandi, vt digni Phalaridis tauro, qui insidias dominis struunt, qui cædunt, iugulant eos domi, aut alibi, vt Regem Amon serui eius?

Cic. act. 6
in Verrè.

4. Reg. 21. *Tetenderunt ei insidias serui sui. & interfecerunt Regem in domo sua:* aut Gyges, qui ex pastore se Regem fecit, Reginae dominæ stuprum intulit, eaque, & annulo magico vsus Regem dominum interfecit, & omnes quos nouæ suæ tyrannidi obsistere putabat.

Herod. 1.1. Cicero 1.3. *Offic. Oportunitate annuli vsus Regina stuprum intulit, eaque adiutrice Regem dominum interemit; sustulit quos obstare arbitratur.*

Plut. to. 2. vit. in Pyrho. O vt perperam res administrantur, quando seruus medicus stipendiatus paratum se offert venenato poculo extinguere dominum: quod certè præstare haud religioni fuisset. seruo Pyrho Epirotarum Regis, ni magnanimis Romanus aspernatus fuisset hostem superare dolo magis quam bellicositate; contemnens vulgatum illud: *Dolus an virtus quis in hoste requirat?*

Virg. 2.
Æneid.

Esther 2. Perperam, inquam, vbi custodes fortunarum, domus, personæ Regiæ primi attentant malum, conspirant, duces sunt sicariorum; vt quondam Eunuchi bini Assueri, quem certè iugulassent, ni a Mardochoæo & Esther cauere sibi Rex admonitus fuisset! Vt malè est, quando qui Regis latera premunt, cingunt, stipant ad custodiam, primi bipennibus eius latera confodiunt!

Adhæ-

Adhærentes, iuncti, adglutinati, arctissimè deuin-
cti sint dominis serui, ni deteriores haberi velint pro-
digo: qui amore adglutinatus quasi dicitur domino
suo, vti sonat dictio Græca *ἰσὸς δὲ δούλου* quæ significat, *ad-
hæsit, adglutinatus est*. Vbiq̄ue dominum sequebatur:
vitæ & mortis fors ipsi communis erat.

Enimuerò quâ fronte non studeret rebus æquis do-
mini seruus, à quo vitam habet; si tamen de eorum
genere seruorum, qui belli sorte in seruitutem vene-
runt? Saltem tantum restituendum est, quantum fide
acceptum. Seruus fide & gratia domini à quo serua-
tus est vitâ tenet: viuit quia à Domino non interem-
ptus; nec interimitur, prout poterat, & potest adhuc,
per leges paganorum hoc loco plus nimio inhumana-
rum. Viuit, quia seruatus, quia protectus, vtiq̄ue
ab eo qui *belli fortuna pepercit*, qui seruente certami-
ne seruoti temperando illasum custodiuit. Igitur
quantum valet domini vitam seruet incolumem, à
quo viuit ipse, vt saltem concredita simpliciter sine
fenore rependat.

Aulus Gell l. 5. noct. c. 14. Ingratitudine hominem
superabit Leo, qui vitam seruauit Androdo seruo Ro-
mano, quod laetam palmam curando à morte præser-
uasset? Si factò vitam seruare ei nequit, in hoc saltem
fit totus & promptus, vnusque ipsi adhæreat iugiter.

Deinde, quâ ratione non adhæreat domino, qui do-
mini sustentatur pane? Si equus pabuli, si canis panis
gratia mortem subire parati sunt, vt nutritijs consu-
lant: canis, vigilijs ante fores, latratu, morsu custodit
corpus, domum, facultates domini; absque eo non vi-
uit; gemit, luget, plangit suo modo ab hero exclusus;
odoratu, & cursu veloci amissi vestigia sectatur, nec
desistit quoad inueniat: à defuncti tumulo non rece-
dit, & ibi domini amore confici maualt: Morti nescit
Bucephalus Alexandri Magni lethaler saucius licet,
ni sessorum Alexandrum è loco certaminis in locum
tutum extulerit: è rupis crepidine se præcipitem dat
Antiochi Regis equus, & sessorum qui dominum per-

Seruus cur
dominū
diligere
teneretur.

1.

Cic. l. 1. off.

*Senec. l. 28
de dando
benefic.*

11.

*Baptista
Fulgos l. 5.
c. 2. habet*

*praclara
exempla
canum*

*& aliarū
bestiarū.*

*A. Gell l.
5. noct. c. 2.*

*Senec l. 3.
de benef.
ait id q̄ri
ab Heca-
tone.*

emerat; qui non adhaereat seruus domino, ut eius causa
sua iustam tuteatur; adlatet mordere volentes famam
eius; cum seruet ad instar equi cursus velocitate, aut al-
liter? Quae ubi praestiterit, dubitant an dicenda bene-
ficiam, an officium, an vero simpliciter ministerium.
Namque beneficium, eius est qui inculpate potest
opem non ferre: officium, est affinium, aut consangui-
neorum, ut uxoris & liberorum: ministerium, serui,
quem seruilis conditio obligat domino subuenire suo,
nullo inde obligationis, beneficijque conflato debita-
to. verumtamen gratiosius, dicere lubet, nimirum sui
muneris partes sustinuisse; ac gloriari posse. *Quod de-
bui facere, feci.*

Euripid Iphig. Aulid.

Sed enim gloriosum pro heris mori.

Idem in Helena:

Pro heris, generosis seruis gloriosissimum mori.

Plautus in Amphyr. act 3. Scena 3 v. x. offia:

Ita seruum par videtur frangi si se in se uere,

*Perinde ut heri, ipse ita sit: voltum e' voltu com-
paret.*

Tristis sit, si heri sint tristes: hilaris si gaudeant.

Id prodigo commendatum fuit, ut domino fidelis &
constans vnus cum ipso esset. *Adhaesit, adglutinatus est;*
quemadmodum asseres bini compagnati tabulam
conficiunt.

*Sapienter
prodigus
domini
qualitates
spectauit.*

VI.

10. Sed verò, attendite insuper ut circumspetus fu-
erit. Sedulo obseruauit heri conditionem cui adhaere-
ret, an probus esset. Cohabitauit viro in clyro, conspi-
cuoue, *adhaesit vni ciuium:* dictio enim vnus plerumque
connotat praestantiam rei; quod praestantissima quae-
que in natura non multiplicentur, sed vna sint, sed ra-
ra. vnicum cernitis solem: vnica datur Phœnix; vna
circumfertur orbis domina Roma; vnica praedicatur
cantatissima virgo mater; vnica celebratur morta-
lium Seruator; vnica creditur, & colitur Deus. *vnus,*
vna: namque peculiaria, excellentissima. Sic viri insi-
gnes dicuntur singulares, vni. *Vnus homo cunctando*
restat.

restituit rem. Fabius ille, quia in certamen haud præ- *Ennius ad*
 ceptus, cunctator in ingois, & Hannibalis victor, vnus il- *pud Cic. l.*
 le Fabius, inquit Ennius Poëta, id est, præclarus, eximius, *1 offic.*
 parem nesciens dux; Vnus multorum instar. *Vnum qui-*
dem sed leonem, prouerbialiter. Nec abhorrent litteræ
 sacre eiusmodi dicendi genus.

Gen. 42. *Omnes filij vnus viri sumus.*

1. Reg. 1. *Fuit vir vnus de Ramathain Sophin &c. No-*
men eius Elcana. Vir vnus, ratus vt sol Jmo vero inter-
 dum vnitatis dictio denotat constantiam. vt quando
 dicimus: homo semper vnus, id est, inflexus, firmus,
 constans.

Marcus Tull. de Orat. profect. *Ilq, vno tenore, vt a-* *Vid. Orig.*
unt, in dicendo fluit voluit itaque adhæreze vni viro *hom 1. in*
 semper vni, constanti, immutabili, non ancipiti & va- *1. Reg.*
 cillanti & instar pinnulæ vento: um indicii: curauit fa-
 mulari domino, qui nullis fortunæ casibus aduersis
 loco dimoueretur (cuiusmodi ægrè quempiam inue-
 nias, & qui inuentus, merito æstimandus est) sub quo
 constantiam in pauperie, & sinistra sorte disceret.

Eccl. 7. *Virum de mille vnun reperit, mulierem ex om-*
nibus non inueni.

Existimem existimasse dedecere virum, vt de eo di- *Gen. 2.*
 catur iure, *Duo in carne vna,* aut, *tane bifrons,* aut, *Qua-* *Exech. 1.*
tuor facies vni; qued genus hominum mihi prorsus v- *& 10.*
 ti & prodigo inuisum, cuiuslibet fuerint conditionis.
 Procul hinc Hyenes, apagite chameleontes, nunquã
 vni. Si hoc æuo in viuis ageret prodigus, quæreret que
 herum vnum, arbitrer vix inuenturum vnum, vtique
 politicorum feraci prodeuntium è gymnasio floren-
 tini secretarij, studentium vtriq; parti, & Catholicor-
 um, & hæreticorum, vtriusque æqua lance appenden-
 tium, & quandoque his, interdum illis adhærentium.
Aliud stâtes, aliud sedentes. Neq, frigidi, neq, calidi. Clau- *Sallust. o-*
dicâtes in vtrâq; partē. Parum animû spirat masculeû, *rat. in Ci-*
 omni aura circumferri: cuius generis non fuisse vide- *cer.*
 tur prodigi herus. In quo amplius excelluerit Domi- *Apoc. 3.*
 nus ille prodigi, me fugit: saltem insinuat satis *3. Reg. 18. 1*

textus virum fuisse valde conspicuum, dicendo, *Adhaesit vni.*

VII.

Vnicus fuit satis prodigo dominus, & c.

II. Satis immorari non queo considerationi prudentiæ prodigi medijs in peccatis: Me herculè, verisimū probatur, quod quemadmodum nemo ex omni parte est beatus; ita nemo tam infelix sit & imperfectus, cui non in sit specimen corporis virtutis. Conspicio denudè in ipso integrum sensum; vni namq; se domino subiecit. *Adhaesit vni ciuium.* Renuit imperitantes multos, amans prudenter vnitatem. Legerat forte

Vlyf. apud Philosophos, Multitudo principatuum mala. Mult.

Homer. I. tos imperitare, malum est? Rex vnicus esto? Audieratne

liad. Plin. ex Plinio, ex Aristotele, & alijs, ingeniosas apes nō nisi

l. 11. nat. Regem vnum in sua Repub. pati? Et grues, ducem vna?

hist. c. 17. Et oues pastorem vnum? Et Iesū Christi gregem sum-

Arist. l. 9. mum Pontificem vnum? Sentiebatne, quod sicuti for-

hist. ani. ma vna materias diuersas eodem tempore non infor-

mi. c. 40. mat; aut anima vna plura corpora; aut vna eadem ce-

ra diuersorum sigillorū figuras, ita vnus seruus idēq;

famulari non potest vno tempore heris multis? An au-

dierat forte resonare in pulpitis Euāgelium illud, Ne-

Matth. 6. mo potest duobus dominis seruire? Quocumq; instinctu,

certè prudenter. Ea enim ratione effugit ministeriorū

infinatam, ad quæ tenetur cui plures sunt domini.

Effugit laborem, improbitatemq; imperitatum, ani-

mis plerumque in diuersa abeuntium, quibus conformari per arduū: cum maximè sit facilius vni placere q̄

duobus: cuius causa Platoni & alijs magis probatur

Monarchia quam Aristocratia, & Democratia.

Plato de Republ. Tanto Monarchiam faciliorem non

immeritò indicauerimus, quanto facilius est animū suum

vnus viri instituto accommodare, quam multis & varijs

opinionibus placere conari.

Expertus fuerat prodigus Democratia, seruus cul-

tor populi, orbis amicarū; voluit quoq; Monarchiam

Luca 10. tentare, vnus se dicans obsequijs. Porro vnum est neces-

sarium. Quid faciunt qui vtriq; parti student, his bel-

lis ingruentibus? Vnum est necessarium. Quid Christia-

nus partim in cultum diuinum, partim in ministerium

diaboli

diaboli, carnis, mundi distractus: *Vnum est necessarium.*
 Quid monachus vnicè Deo consecratus vtorū emissionē, diuisus, dissectusq; in varia, cælorum Monarche in claustrō obsequens, & Regibus terrenis in curia. *Vnum est necessarium.*

2. Timoth. 2. *Nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus; ut ei placeat cui se probauit.*

Quemadmodum Cæsari militans non occupatur curis domesticis, non anxietur quærendis cibis, totus innixus, prouidentie Cæsaris; sed mox ut sacramento tenetur, nil præter arma ipsi suat tractanda; de nullis nisi armis colloquia miscenda; nulla mente voluēda, præter arma; nihil curandum præter victoriam, & Imperatoris sui statum, ut eius gratiā aucupetur: ita qui peculiariter Iesu Christo sacramento militari religionis, aut simili alio militat, aculeatas seculi mittat curas oportet, ut nihil cōtractet præter ea quæ Dei sunt; de nullo loquatur, aut cogitet quam Deo; in nullo quiescat; de nemine somniet, quam Deo. *Vnum est necessarium.*

Xalceres dictus est monachus Basilio, id est pugil, siue exercitator: quod totum eius officium debeat esse virtutum palæstra, cum alij se exerceant in bello, mercatura &c.

2. Tim. 2. *Labora sicut bonus miles Iesu Christi.*

Iudith 3. *Melius est ut viuentes seruiamus Nabuchodonosor Regi magno.*

Cito, festinemus audire prælectionem prodigi: is enim *adhesit vni, seruiuit vni.* Si clericos nos gloria mur, id est pars aut sors domini; aut quorum pars est Dominus, *Pars mea Deus in aeternum. Dominus pars hereditatis mea.* Seruiamus illi soli, qui solus est hæreditas nostra, aut cuius nos peculium sumus.

1. Reg. 7. *Preparate corda vestra Domino, & seruite illi soli.*

Si monachos nos & solitarios profiteamur, apud nos maneamus, neq; sectemur turbam, impedimentaue curiæ.

D. Hieron. epi. ad Heliod. *Interpretate vocabulum CCC 3 monachi*

monachi, hoc est tuum, quid facis in turba qui solus es.

Cassianus collat. 18. Abbatis Pyamonis c. 5. Inde monachos dictos putat. quod a coniugijs abstinerent, & a parentum se consortio ac mundi huius conuersatione secernerent, ut nimirum soli Deo per comtemplationem inhaerent.

Dionys. cap. 6. Eccle. Hierarch dicit monachos appellari quod diuisilibus relictis, monadi, diuinitati soli placere contenderent.

Quorsum tot quarimus dominos? Ecur, non adhaeremus vni, optimo, maximo, Deo nostro? Vnum est necessarium.

Discursus de vnitae.

I. Deut 6.

II.

III.

IV.

Act. 17.

V.

I. Tim. 2.

VI.

VII.

Ioan. 10.

Matt. 16.

Luc. 37.

Est vnitae, Auditores, omnium quae sunt principiu & finis. Vnitae, ipse Deus est, vnus, indiuisibilis, a quo, per quem, ad quem, propter quem, & in quo sunt omnia. Deus tuus vnus est. Deus est vna & simplex essentia. Quaecumque excellentia habet natura, rara sunt & vna. Vnicus sol hunc orbem irradiat: vnicum firmamentum super nos expansum est: theatrum vnicum, terra gestamur: amphitheatre vna cingimur: mundum vnicum omnes incolimus; vnicus datur Phœnix: vnica anima, cor vnicum inest corpori vnico. Vnitatem diligit Deus. Eam vt commendaret, primum fecit Chaos magnum, molem indigestam, è qua omnem creaturam condere decreuerat. Vt vnitatem commendaret, hominem vnum plasmavit, a quo omne genus hominum prodire voluit. Ex vno omne hominum genus propagatum est. Exinde recteans, renouans, & quasi recollans hominum genus peccato dirutum, vnicum voluit sui & hominum mediatorem, hominem Deum lesam. Vnus Deus vnus & mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus. Vnicam fidem, baptisma vnicum admisit Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma Vnus, vna, vnum. Nunc quoque quantum in se est, respuit duos greges, duo ouilia, duos pastores. Fiet vnum ouile, & vnus pastor. Tibi dabo clauas regni caelorum. Tibi vnus Pastor erit vnus omnium eorum. Rex vnus erit omnibus imperans. Vnicam cupit Ecclesiam: hinc geminum populum Judaicum & Gentilem in vnum coegit Christianum.

Ephes.

Ephes. 2. *Fecit utraque unum.*

Isa. 19. *Civitas solis vocabitur una.*

Cant. 6. *Vna est columba mea, amica mea.*

Rom. 12. *Muli unum corpus sumus in Christo.*

Concil. Nicenum. *Et unam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam.*

Galat. 3. *Omnes enim vos unum estis in Christo.*

In Ecclesia sua vult cor vnicum, & animam unum.

Act. 4. *Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una.*

VIII.

Psal. 67. *Qui habitare facit unius moris in domo.*

Ierem. 32. & Ezech. 11. *Dabo eis cor unum.*

Joan. 17. *Vt sint unum sicut & nos.*

Vnicum in eadem vult maritimum & temporale & spirituale.

Symb. Apost. *Communionem sanctorum.*

IX.

Prouerb. 1. *Marsupium unum sit omnium nostrum.*

Psal. 132. *Ecce quam bonum & quam iucundum habitare fratres in unum.*

O vnitas! Quam charè & amicè te excipere & te nostra foret, cui Deus locum dedit vbique! Est vnitas principium, à quo omnia, vti dictum est; vnitas est finis, regressus, huc receptaculum omnium. Vbique vnitas optima. Administrandis rebus bona. Extra omnem alicam melior est Monarchia, Democratia, & Aristocratia, tam in regno hominum, quam Dei, quod est Ecclesia Catholica, in qua consultum vt vitentur schismata, vnicum esse caput visibile.

X.

Hieronymus aduersus Iouinianum: *Vnus eligitur, ut capite constituto schismatico tollatur occasio, quomodo regnis temporalibus vnum summum imperare optimum est, ne contingat in contraria, & ambitiosa studia, à pluralitate dominantium pullulantia, vulgus distrahi: quod Homerum demonstrare voluisse inquit S. Iu. D. Iustinus Philosophus, inducèdo Deos diuersos inuicem ser. exhor. atrocibus praelijs infensos, & mutua in odia iurantes. ad Gentes, Virgil. 2. Æneid.*

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.

XI.

Vnitas optima pace, optima bello. Virtus unita fortior

CCC +

se dis-

II.

se dispersa. Hinc, comprimi, coire milites iubent Tribuni, Dispersus enim populus, aut exercitus, vel corpore, vel animo, perijsse censendus.

Salust. lib. Jugurth. *Contordia res parua crescunt, discordia maxima dilabuntur.*

III.

Vnitas morbis, & vulneribus optima; varia enim medicamina & remedia plerumque patientes perdunt.

Seneca epist. 2. *Nihil aequè sanitatem impedit quam remedium crebra mutatio.*

Plin. l. 29. *Hinc illa infelicitis monumenti inscriptio, turba se Medicorum perijsse.*

Meander. *πολλῶν ἰατρῶν ἰσθὸς ἐμαρτυροῦμαι.* Id est *Multorum medicorum ingressus me perdidit.*

IV.

Boët. l. 3.

conso pro.

Oncrat

discentē

turba non

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Vnitas in studijs bona: nec enim consultum præceptoribus multis uti, tum loquentibus, tum mutis, libris.

Seneca l. i. de tranquill. vitæ. *Quò mihi innumerabiles libros & bibliothecas, quorum dominus vix tota vita sua iudices perlegit: instruit: multoque satius est paucis authoribus tradere, quam errare per multos.*

V.

Vtilis musicæ vnitas: vnici enim Orlando Cæsari-montano est inter phonaſcos vocis dimensiones præfigere; vnici ipsius dissonantes restituere. Deniq; vnico verbo ut dicā, vtilis est ad omnia vnitas: *Vnū est necessariū; quantū & bonū necessariū est, quia vnum & bonū connectuntur. vnum & bonū idem sunt: & quia omnia à magno vno fluunt, & in magnum vnum refluunt.*

D. Aug. serm. 27. de verbis Domini. *Præponitur vnum multis, non enim à multis vnum, sed multa ab vno.* Adeoque optimam partem elegit prodigus adhaerendo vnico hero *Adhaesit vni ciuium.*

Macrobius libr. i. in somnium Scipionis capit. 6. Vnum, quod Monas, id est vnitas dicitur, & mas idem, & fæmina est: par idem atque impar: ipse non numerus, sed fons & origo numerorum. Hæc monas initium, finisque omnium, neque ipsa principij aut finis sciens, ad summum refertur Deum.

Philo Judæus lib. de special. leg. *Addam & illud, vni-*

mitatem

nitatem esse prima causa siue primi authoris imaginem.

VIII.

Prodigus
constans.

12. An forte iisdem verbis *adhasit vni*, Seruator noster signatam quoque voluit adollescentis constantiam, demonstrare que non solum noluisse multis dominis seruire eodem tempore, sed nec imitatum instabilem vsurpatam quibusdam famulis & famulabus, qui gustato heri vnus hebdomada vna pane, præstitis exiguis obsequijs, ad alios transire gestiunt? *Adhasit vni*, id ipsum etiam potest connotare. Huc, huc milites, qui mox vt excubastis, & stationes seruastis semel & iterum sub præfecto vno, centurias, turmas percurritis; cohortes & regimenta perlustratis; sub quoque signo militare auetis; sub vno duce cohiberi nescitis, tamen bellicosiore solertioreq; meo Daniele, decore equitatus Burgundionis. Eiusmodi canes volatiles, & leuioris equites armaturæ merito compescantur suffixione in crucem, quandoquidem alias Tribuno vni adhaerentes contineri nequeant. Eiusmodi & alios reperias, qui vno & altero anno artem aut opificium vnum vbi professi fuerint, dolent se alteri operam non nauare, instabiles, inconstantes; quales ex discipulis Jesu Christi fuerunt aliqui, qui ex capitulo perperam inrelecto defecerunt ab eo; vnde à residuis quæsiuit: *Nunquid & vos vultis abire?* Istiuscemodi erraticæ sydera plura sunt terræ, quam firmamento errantia & fixa. Nec enim vix datur qui cum fortuna sua non rixetur quandoque; quærat in conditionem; fastidiat tenui agelli sui gramen, vberiusque vicinum appetat. Huic est herus, est Prælati morosior; illi tenacior: Alter inhumanus est & austerus; indulgentior, & laxior alter; quapropter renouanda fortuna. Monacho est Abbas secularibus plus nimio studens; alteri sunt fratres dissoluti, & immorigeri: hinc vterque de mutando monasterio cogitat. *Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.* His remedio fuerit monachis & seruis apud se maturius perpendere, quod orbis extrema petant licet, vbique homines, id est, imperfectos inuenient; quod plerumque cupiens vitare Charybdim, in Scyllam multo perniciosiorem

Ioan. 6.

Horat.

1.

2.

3.

CCC 5

inci-

3. incidat: quod mutationis cupido, ut ait Seneca, ab a-
 Sen. l. 9. nimo inconstanti fit: quod mutatio loci animam non
 mutet: sapiens omnibus se conformem præbeat; Qui
 sp. 4. sapit, innumeris moribus aptus erit, aiebat quidam: ar-
 bor crebro transplantata non fructificat: Quapropter
 Ouid. monebat S. Paulus unumquemque; perstare in sua voca-
 5. tione. Et sapiens hortatur firmiter stare in via Dei; &
 6. Dominus ipse spondet salutem perseverantibus.

1. Cor. 7. *Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.*

Eccl. 5. *Esto firmus in via Dei.*

Math. 24. *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.*

Viro primi-
 mari ad-
 hasit pro-
 digus.

IX.

1.

2.

3.

4.

Hiero. ad
 Damas.
 de prodi-
 go.

13. Amplius; animi egregiam indolem, nec non ge-
 neris sui se memorem commonstravit, deligendo quem
 delegit herum. Nec enim cuiusvis obsequijs se devo-
 uit, sed uni ex Principibus regionis, & cui suppetebat
 vade opem ferret misero, ni tam inhumanus exstitit-
 fer, qualis post describitur in textu, *Et nemo illi d. bar.*
 Ciuem elegit, *Adhasit uni civium.* Est porro civitas
 gradus honoris in vrbe, medius inter nobilem & ne-
 goriatorem: diciturque civis fixam habentem sedem in
 loco; non palantem, ut institorem, qui per mare per-
 terras orbem peragrat, ortum solis & occasum percū-
 rit. Deinde, si usurpemus *adhasit uni.* de Hebræorum
 more, quos quandoque imitatur Christus & in hac pa-
 rabela; ut sumatur *unus pro primo*; sicuti tibi; *Factum-*
que est vespere & mane dies unus, id est, *primus*. Et *val-*
de mane una Sabbathorum, id est, *primo die*; dicen-
 dum adhasisse primario, potissimoque civi loci illius.
 Amplius dicit Sanctus Hieronymus; non enim le-
 git civi, sed uni ex principibus, primatibus, heroibus
 regionis; vertens, *uni de principibus*, pro eo quod habe-
 mus, *uni civium*. Fortassis principatum gerebant in-
 ter primos & dominos regionis; imò omni exclusa du-
 bitativa, si sumatur adiectivum *unus*, de more Hebræ-
 orum. Laudabiliter certe: nec enim exigua laus magnis
 placuisse viris.

Ho-

Horat. l. i. epist. 17. ad Scaevam: *Principibus placuisse
viris non ultima laus est.*

Eccl. 39. *In medio magnatorum ministrabit, & in
conspetu præsidis apparebit* vbi laudi vertitur magnati-
bus ministrare. Ad hoc autem mouebatur prodigus,
aut quia claro genere ortus: aut quia suis honori esse
gestiebat, sibi honorem & gloriam conciliando offi-
ciji & obsequijs sedulis magnatorum: aut vt mores,
ciuilitatem, urbanitatem, cōtertio scortorum, ganeo-
num, comedonum, & omnigenorum impurorum, à
desertione domus patriæ penè obsoletos, recupera-
ret.

1.
2.
3.

Vndique pectoris pobilitatē euincit: optimo enim
natus loco inferiori sibi seruire abnuit, saltem nonni-
si gloria, & honore conspicuis; generis claritatem ex-
stinguere cauet sedulo, quin magis augere studet. Si
fortè quædam nobilitatis præcepta mente excide-
rant, ea repeteret sub disciplina Magnatis: an huc vs-
que non optimè? En exemplar vobis adolescentes: ip-
sum imitemini si quando herum, cuius obsequijs vos
addicatis, quærat: plerumque etenim qualis domi-
nus, talis & seruus. *Talis quisque efficitur, qualium so-
cietate fruitur*, ait sanctus Hieronymus quodam lo-
co.

Porro, dum in scriptis S. Hieronymi lego, *Adhæsit
vni de Principibus* regionis illius, me fugit an intelli-
gendus sit princeps secundum vulgi sensum; quod
principes dicit eos quibus aula frequens, serui nume-
rosi; quomodo forte à quibusdam potius sumatur,
quia is in familiam suam assumpsit & prodigum vr-
gente fame; & quia post dicitur secundum Græcos
misisse eum in villas suas, ἡς ἦς ἀπυῆς pluraliter. Si
in hoc significatu sumatur, bene, malèue ei adhæserit
prodigus ignoro: nonnullorum enim in Principum
aulis, & Magnatum domibus multa optima, multa
quoque vitiosa deprehendo.

4.

Optima: ibi ciuilitas, honestas, sensus commu-
nis, prudentia, sana consilia, eloquentia, scitè dicendi
Laus &
vituperiū
peritia aula.

peritia aptius & altius discuntur. Mala; vt impietas vnde prouerbiū, *Exeat aula qui uolet esse pius*; simulationes, dissimulationes, fictiones, Machiauellismus, mellis in ore, fellis in corde gestamen; vnde nunc crebrò iactam⁹, aquas curiæ lustrales: vt lux⁹, pōpa, epula Sybariticæ; choreæ Herodianæ, immitia in Lazarum pectora; *Curia pauperibus clausa est*; & quid non? Curia plerumq; Sardanapali genuina schola. Hinc cecinimus alias hos versus elegiacos in gratiam nobis arcta necessitudine coniuncti cuiuspiam.

Luc. 16.
Ouid.

Excudit
Moretus
cum indice
cōcio-
num Gra-
natensis.
* Stoa, lo-
cus in quo
Philoso-
phi Stoici
differe-
bant.

Prouerb.
* Hinc
illud:
Laudatas
extollit
aui luno-
nia pēnas.

*Aula quid est aliud, schola quam veneranda decori,
Omnis honestatem rusticus vnde petat?*

*Aula quid est aliud, quam vel * Stoa porticus, vnde
Prudens discedas, consilijsque potens?*

*Aula quid est aliud, quam totius orbis Athena,
Vnde Periclei prodeat oris homo?*

*Aula sed esse solet struma ac sentina malorum,
Exeat hinc (aiunt) qui uolet esse pius.*

*Aula sed esse solet pauone superbior illo,
* Quem laus ire rota, versicolore iubet:*

*Aula sed esse solet simulatrix, plena dolorum,
Ora fauo mellis, pectora felle tument.*

Si Principi adhæsit cui aula frequens, haud malè fecisse uolunt, optimæ curiæ condiciones; ast certe non sine euidenti periculo, quod communiter uirum potius cum araneis quam mella legimus; non ut apes, mella sine veneno.

II.

Aut cerrè dubito an sumere debeam hunc Principem, pro nobili, & inter suos uirtute primo: quo in sensu frequenter vsurpat Cicero dictionem *Optimates*, omninò similem.

Cicero Orat. pro P. Sestio: *Qui ita se gerebant, ut sua consilia optimo cuique probarentur, Optimates habebantur.*

Ibidem: *Omnes Optimates sunt, qui neque nocentes sunt, nec natura improbi, nec furiosi, nec malis domesticis impediti. . . Optimates grauissimi & clarissimi ciues nominantur, & principes ciuitatis.*

Si de eiusmodi principe intelligat S. Hieronymus, quam

quam sapienter prodigus elegit virum probum, & clarissimum, sub quo perditus ipse reformaretur, re-
 fingeretur, recuderetur! O ut optime! Nec enim pa-
 rum est seruire probis, cōsortio vti optimorum; quod
 quisq; mores facillè imbibat eius cuius consuetudine
 familiarius vtitur; ac maximè vulgus principis. *Mobile
 mutatur semper cum Principe vulgus*, aiebat Vates pris-
 cus. Dionysius Tyrannus Philosophum restituendis
 prauis moribus suis accibat? Aulici omnes præter li-
 bros & pugillares nil terebant. Idem mutatus resum-
 ptis primis vestigijs valefaciebat & Philosophiæ, &
 Philosopho? Id ipsum & curiales. Alius quidam Ty-
 rannus hypocritam agebat, religionem, pietatem fin-
 gebat? Aulici per plures certatim deuotionem finge-
 bant. Hypocrisis laruam deponebat? Itidem æmū-
 lanter clientes. *Regis ad exemplum, totus componitur orbis.*
 Quapropter optimus senex Isai adolescentulum
 Dauidem in castra mittebat, exploraturum quī cum
 fratribus ageretur.

Claudianus.

1. Reg. 17. *Fratres tuos visitabis si rectè agant, & cum quibus ordinati sunt disces.* Id est, commixtionem quam habeant, & societatem disce, & sub quo militent. Quemadmodum haud parui faciendum est sub optimo præceptore scientijs dare operam (hinc Cicero plurimum æstimabat quod Cratippo præceptore vteretur filius; & Philippus Macedo Rex Alexandrum suum futurum Aristotelis auditorem; & S. Paulus gloriabatur instructum se ad pedes Gamalielis;) ita maximè facit ad captandum virtutem, honorem, sensum communem, optimo pædago, aut ciue domino vti. Vt enim discipulus regulariter stylum æmuletur & dicendi modum Rethoris, sub quo operam literis dedit;

Cic. 1.
 Offic. Aul.
 Gell. l. 9.
 noct. ca. 3.
 Act. 22.

Cicero l. 1. Offic. *Demetrius Phaleræus disputator subtilis, orator parum vehemens, dulcis tamen, ut Theophrasti discipulum possis agnoscere.*

Ita seruus mores retinet quos imbibit domini cui seruiuit. Qualis herus, talis seruus, fert vulgus. In solem non venias, quin colore imbuaris; aliquantisper

unguentariae tabernae non immereris, quin unguentis redolcas.

Seneca lib. 19 epist. 109. *Qui in solem venit, licet non in hoc venerit colorabitur. Qui in unguentaria taberna resederunt, & paulo diutius commorati sunt, odorem seci loci ferunt.* Loquitur ibi Seneca de bonorum consortio.

Cur curia
elegerit
prodigus;
& Deus
permiserit.

i.

ii.

i.

ii.

iii.

Verum enimvero, ut vero simili propius accedamus, suspicer prodigum delegisse potius principem virum, principem dictum potius ad vulgi sensum, quam Ciceronis: atque famulatus delectum a malitia prodigi, & iusta Dei iustitia massasse. A malitia prodigi; quia videri potest ibidem sperasse continuationem pristini luxus vestium, nota, & insigni gestamine Principis; fomentum priorum amorum cum meretriculis & prostibulis aula; insolentias, cum ephæbis sibi similibus. Aut forte tale ministerium affectavit, ut ibidem esset Vagao, leno, & corruptor aliorum, utique artis illius callidissimus. Quod crediderim, tum quia mittitur postmodum ab hero pascere porcos, quod exponunt quidam de corruptione integriorum, sed ad voluptates carnis procliuorum, ut dicitur ad eum locum; & ipse pergit nihil cunctatus, quasi in eum finem aduenisset: tum quia necdum incipit referre eius conversionem Christus, sed solum ubi dicit, *In se autem reversus*: tum denique, quia hæc gesta de accumulatione peccatorum interpretantur plerique Doctores.

A iustitia quoque Dei prodijt delectus ille, ut per hoc ipsum puniretur, a quo voluptates capeffereretur.

Amos 5. *Quomodo si fugiat vir a facie leonis, & occurrat ei ursus: & ingrediatur domum, & innitatur manus sua super parietem, & mordeat eum coluber.*

i.

Enimvero, obsequi magnatibus, operosum, nec unquam finis: crebra exiguntur ministeria, molestiora quam grauia: nunc præcundum; modò sequendum, & luxuriantes palla artollendæ: interdum deferendus est pileus, chlamys, crepidæ, & calcei ipsi; ad oscula pe-

la pe-

la pedum vsque ministrandum & colendum; noctu,
dique pedes & eques cursitandum; quid non?

Lucian. in bis accusato: *Nullum otium seruis, ne ad
aures quidem scalpendas.* Hæc omnia certe molesta fue-
re prodigo, assueto ministrari & coli.

Deinde, eiusmodi famulorum victus tenuissimus
est plerumque: edit, qui rapit: in curia Regis, quisque
studet suis; promptiores, lautius, vberiusque pran-
dent. Id nec prodigo gratum, assueto delitiosis fercu-
lis refici ad saturitatem, & cænas protrahere in somni
tempus.

Hanc victus frugalitatem Itali adhuc retinent. His-
pani etiam dicuntur superare, quos vir bonus Nico-
laus Clenardus non ita dudum Latomo scribens, an-
no 1535. vocabat raphanophagos, etiam purpuratos,
plures interim foris famulos trahentes, quam domi
consumant Regalias; quique tot asseclas si non gran-
di cibo, fame tamen sustentent.

Fuit quidam apud Gentiles præclari nominis Phi-
losophus, qui legem tulit, ne seruo liceret cute arida
inungi. Plato, opinor, etiam si locus nunc non occur-
rit. Citat autem, nec nominat Chrysostomus, hom. 5.
in epist. ad Titum.

Adhæc, exigua noxa in dominum commissa (ô si
erimina in Deum admitta ita vindicarent!) asperrime
plectitur: plura flagra in equitio, quam fercula in
mensa. Assæclæ in morem exceptum, dicimus vulgò
de egregiè cæsis. vnicum verbum inconsideratè cla-
psum sufficit ut à verrice ad calcem nouis induatur
seruus. Ibi sunt veri Orbilij.

Prou. 26. *Flagellum equo, & cæmus asino, & virga in
dorso imprudentium.*

Eccl. 33. *Cibaria, & virga, & onus asino; panis, & di-
sciplina, & opus seruo.*

Ibidem. *Seruo maleuolo tortura & compedes.*

Terent. in Andr. act 1. scen. 2.

*Si sensero hodie quicquam in his te nuptijs fallacia
Conari, quo siant minus, aut velle in ea re ostende-
re quam sis callidus.*

Ver-

Verberibus casum te in pistrinum Daue dedam vsque ad necem;

Ea lege atque omine, ut si te inde exemerim, ego pro te molam.

Eiusmodi supplicia leui de re inflicta, prodigo licentiosiori dura erant & molesta, cui ipsa parentis indulgentia grauis fuit.

IIII.
Baptista
Fulg. l. 5.
cap. 3.

Præterea, pessimè compensantur in curijs famulorum ministeria. Testis adueniat infelix Belisarius, qui vbi Imperatorem exercitus victoriosè egisset sub Imperatore Iustiniano; vbi Gothos, Vandalos, Persas debellasset, ipsorum Reges vinctos Cæsari tradidisset; vbi iugum denuò subire coëgisset Siciliam, Africam, & optimam Italiæ partem, quæ defecerant à Cæsare: auocatis militibus à signis; recusato sibi Italiæ oblato regno; denique, affinitate iuuctus Iustiniano licet, liuore, criminationibus, falsis accusationibus in suspitionem adductus, luminibus iubentè Iustiniano orbarus est; eius bona in publicum adducta sunt, & coactus per vicos mendicare, & dicere (quæ legere, dicere, scribere, audire, cogitare non valeo sine lachrymis:) *Nummum pusi lum Belisario date, quem virtus extulit, atque in imum inuidia coniecit.*

Psal. 147. Nolite considerare in Principibus, in filiis hominum in quibus non est salus.

Psal. 59. Vana salus hominis.

1. Reg. 17. 18. &c. Testis Dauid, qui euerfa ingentis molis animata turre, Goliath, mercedis vice Saulis odium incùrrit; ab ipso sapius ad necem est quæsitus; parumque absuit quin hasta confoderetur. *Nolite considerare in Principibus &c.*

2. Reg. 11. Testis Vrias, cui heroicorum facinorum, contemptus deliciarum coniugalium, excubiarum ante fores palatij Principis, præmium fuit exponi ex aduerso hostis vbi fortissimum erat prælium, & deseri vt percussus interiret, decreto, & *Ita nobis placet, sui Regis. Nolite considerare in Principibus.*

2. Reg. 16. Testis Ionathas, cuius cum Dauide arctissima necessitudo non obstitit, quo minus eius filius

lius

lius exheredaretur a suo Dauide, pridem sui dimidio.

Nolite considerare in Principibus.

Principis seruitium, non est patrimonium, ait populus. *Vox populi, vox Dei.* Scimus probè, & plus nimio experietur deinceps prodigus, vbi vili seruitio porcis præstito non inueniet qui & ipsas filiquas tribuat. *Et nemo illi dabat.* Permisit verò Deus deligi eiusmodi ministerium, vt ingratiitudinis, & inobedientiæ in parentem atrocius plecteretur.

Adde, quod offendere Principem, sit capitale, nec eorum manus effugere sit possibile, vt enim auriti sunt, aueruntque quæcumque in ipsos efferuntur, attentantur: ita ipsis sunt longæ manus, quibus feriât lædentes, tamen procul remotos. *An nescis longas Regibus esse manus?* Dicebat Regina ad Regis filium.

Vt tileam iras diutinas eius; vtique qui nil minus didicit quam noxam donare, & beneficiorum meminisse. Obsequia, eius senso, ipsi debentur; iniuriæ ipsi non sunt sufferendæ. Officijs es prosequutus quempiam eorum, *leuior pluma gratia est.* In ipsum deliquisti: *Gravior plumbo ira est.* Mari ad furorem procliuiores sunt, sed qui in ipsis maximè difficillimè senescit.

Fit tarde magni Caesaris ira senex.

Virgil i *Æneid.*

*Necdum etiam cause irarum, sauiq; dolores
Exciderant animo, manet alta mente repostum
Iudicium Paridis spretaq; iniuria forme,
Et genus inuisum, & rapti Ganymedis honores.*

Plaut. in *Pænul.* *Verum ita sunt omnes nostri diuites,
si quid bene facias, leuior pluma est gratia: si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.*

Denique, in Magnatum domibus delectabilia obiecta quinque sensuum corporeorum frequentiora sunt, quam vsquam. Ibi sunt epulæ, & vina pretiosa. *Ho- mo quidam erat diues, & epulabatur quotidie splendide.* Ecce tibi gustus. Ibi pompa, luxus, mollieties omnis generis vestium. *Induebatur purpura & bysso. Qui molli- bus vestiuntur, in domibus Regum sunt;* ait ipse Domi-

*Helen.
Paridi a-
pud Ouid.
epist. He-
roid.*

VI.

VIF.

Luc. 16.

Ibidem.

Matt. II.

DDD

nus,

nus. Ibi Helenæ, ibi Heroides, aut natura speciosa, in
 arte formosæ factæ: en partim oculis; partim tactu
 Ibi choreæ, & tripudia; inibi resonant lyre, cystra, sambuca,
 cytharæ; ibi auditur musica & instrumentalis
 & vocalis mei Orlando, & aliorum: en auditui. Ibi aromata,
 unguenta, suffimina, thymiamata; ibi vestes suffitæ,
 & fumificatæ: en odoratiui voluptas ista autem
 sa nec obtenta, nec vlla ratione obtinenda, ei qui illud
 delectatur, quin & assuetus est, tormenta & cruciata
 adaugent longè grauiores quam si nec viderentur, nec
 audirentur. Tantalum famelicum & siticulosum mandis
 gis discruciant impendentia labris poma, in quæ
 primere dentes nequit, & aquæ perluentes mentes
 quas haurire non conceditur ei, quam si eorum nihil
 daret, sentiretque. Porro prodigus, subulcus licet, hoc
 illuc circumcursitans & lustrans poterat haurire
 tum odorem ferculorum exquisitorum; obuias habere
 re Heroidas, ad instar pauonum plumes & auratas
 suffitas, moschatas, fumificatas, ad instar Moschorum
 Arabum; frequenter audire strepitum chorizontium
 cantorum & cantatricum, instrumentorum musicorum
 dissonè consonorum suauem harmoniam, quibus
 tura delectabatur, & assiduitate assuefiat; nec vespere
 quaque frui quibat. Profectò ridiculum, saltare, etiam
 in sublime iactare, choros ducere inter Heroidas
 lopodatum, lutosum subulcum, olidum illum gannem
 nem inter moschum redolentes puellas; & Heroidas
 magis ridiculum si procari, si venustulū agere gestis
 sci. Pulpamenta illa non erant parata palato, cui
 quæ suilla non suppetebant. Quanto tormento ipsi
 rant ista! mō verò toties discruciabatur, quoties
 deret, audiret, olfaceret delectabile, quo potiri
 posset: quisq; corporis sensus, ipsi tortori erat & cruci
 ci. Vt itaque acrius plecteretur, finit potius eligere
 magnatis quam cuiuslibet alterius ministerium in
 tia diuina. De ipso ista nunc sint satis.

* Vide
 Xenophō.
 l. 8. ped.
 Cypr.
 †. Pinda
 rus ait O-

14. Vos verò adolescentes, quibus nihil molestius
 * satietate & requie; qui nihil difficilius † concoque
 tis quam fælicitatem; perperam nauscantes super

CONCIO PRIMA.

31

Tu optimo : qui a nemine minus quam a patribus *lymp. i.*
 sufferre vulcis : qui ad quamlibet paternam monitio *Tantalū.*
 nem intentatis fugam, & transmigratiōē ad externos, *nequiuissē*
 sapientiores estote periculo prodigi; discite in theatro *concoque-*
 huius parabola, vt Deus tandem plectat istiuscemodi *re felici-*
 profligatos; quos fame, pauperie cogit exteris seruire, *tatē suā.*
 quia patriam, domesticumq; iugum excusserūt. Ado-
 lescens ille prodigus, vestri similis mensa patria con-
 tentus non erat; ipsi, victus ille tenax, sordidus, tenuis,
 obscurus nimis erat. Oculatior nimio Argus videbatur
 genitor, senex morosus, iudex seuerus, cui nil place-
 bat, qui adolescentiē indulgere nesciebat: putabat pa-
 trem de genere eorum qui cuperent filios *Illicō nāsci*
senes, nāsci filios senectutus; vti loquuntur *Terent.*
 scriptura sacra de Joseph; tam maturos quinquennes, *Gen. 37.*
 quam quinquagenarios : hinc ad meliora aspirauit. *Heb.*
 Ast, iubente Deo, deteriora multo occurrerunt. Pro v. *Chald.*
 bertate, summa laborat indigentia: pro liberali, inge- *Paraphra-*
 nuoque patris seruitio, subit asperum iugum alienige- *stes ideo*
 na; graue inquam, durum, vile, & conditionem suam *de Ioseph*
 dedecens. Tandem subuleum audietis creatum. Quā *id dictum*
 ta vicissitudo! *Hac mutatio dextera excelsi*, prodibant *putat, q*
 ista a prouidentia singulari Dei, & iustitia vindice, ip- *senilem*
 sius demeritis prouocata. Hem adolescentes, suspica *prudentia*
 mini non esse amplius Deo eiusmodi flagella, quibus *referret.*
 vos excipiat? *Fax eius non est exinanita, bibent omnes* *Psal. 76.*
peccatores terra. Quod vni accidit, omnibus accidere *Psal. 74.*
 potest: ast patitur vnus vt exemplo factus, alieno dis-
 pendio sapere discant ceteri. Discite quoque sub hoc
 concoctore verissimum quod Poeta quidam cecinit,
 nimirum, quod qui dispensare aut nescit, aut non vult
 mediocres fortunas frugalitati studendo, tandem
 necessitate parta cogetur æternum seruire.

Horatius libro i. epist. 10. ad Fuscum Aristium:

Ceruus equum pugna melior communibus herbis

Pellebat, donec minor in certamine longo

Implorauit opes hominis, frantumq; recepit.

Sed postquam victor violens discessit ab hoste,

Non equitem dorso, non frantum depulit ore.

DDD

516

*Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, Dominum vehet improbus, atq;
Seruiet aeternum qui paruo nesciet vri.*

*Cui non conueniet sua res, vt calceus olim
Si pede maior erit, subuertet: si minor, vret:
Latus sorte tua viues sapienter Aristi.*

Cui affulget mediocritas, finibus suis se continet
latus; veritus ne plura sectatus, pauciora inueniat.
Non meministis ranarum Æsopicarum, quæ meliora
querentes, deteriora inuenerunt? Et rustici, qui inter
roganti cuiquam respondit, *Antigonum refodio*? Et
nus decrepitæ, quæ coram Dionysio Tyranno referre
bat exoratis à se Numinibus vt Tyrannos tollerent
deteriores in locum successisse, qui abiectis priorum
virgis, flagris & scorpionibus cædebant? Et canis, qui
potiora sectatus, omnibus frustratus est, dum persequens
in aquis vmbra, amisit quod dentibus premebat
carnis frustum? Quocirca adolescentes, si vobis bene
est apud parentes, læti & contenti viuite, deteriora
veriti. Si perperam suasi cum prodigo terga vertistis,
vt perditè viuendo, vos ipsos cum ipso perderetis,
nec minus ipso sapite: si seruire cogimini, non nisi
libero probo, optimati, studioso: vt ipse: non sit vobis
alio militia, impietatis omnis parens, vt nec ipsi Adhuc
rete domino optimo, viro probato, honesto, *Adhuc
vni ciuium*. Ipsius in familiam assumpti, diligite, prote-
gite, seruate ipsum, & res eius æquas; studete sedulo
eius commodo; nec leui de causa eius iugum abdicatis,
vt aliud subeatis, vt nec prodigus. Videte vt eum
deligatis; sub quo praui vestri mores restituantur;
priscus vester homo recoletur, recu-
daturque in nouum, & melio-
rem. Amen.

(:)

*Æsop.
apol. 19.
Epichar.*

*Æsop.
Apol. 5.*